

โลกุตตรธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ โลกุตตรธรรมเป็นธรรมเหนือโลก ส่วนโลกียธรรมเป็นธรรมในโลกใจ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาอยู่ ๖ ปี เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วสละสิทธินในการครองราชบัลลังก์ออกบวช ออกแสวงหา เพราะได้สร้างบุญกุศลมา แสวงหาอยู่นั้นเป็นโลก เป็นโลกียธรรม ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เห็นไหม เจ้าลัทธิต่างๆ ประกาศตัวว่าเป็นศาสดา แม้แต่อาฬารดาบส อุทกดาบสเห็นไหม ที่เข้าสมาบัติ ๘

เวลาเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับอาฬารดาบสเห็นไหม “เข้าสมาบัติได้เหมือนเรา เป็นอาจารย์สอนลูกศิษย์ได้เหมือนกัน” บอกเลยว่าเป็นอาจารย์สอนลูกศิษย์ ช่วยกันสอนลูกศิษย์ลูกหา แต่เจ้าชายสิทธัตถะปฏิเสธโลกียธรรม ถ้าเป็นโลกียธรรมเห็นไหม เป็นธรรมโลกๆ เป็นปรัชญา เป็นสิ่งที่ศึกษา ตรรกะในปรัชญา ตรีกได้ เข้าใจได้ ถ้าเข้าใจได้เห็นไหม เวลาคลายตัวออกมา มันก็เป็นเรื่องโลกใจ เพราะตรีกจากเรา ตรีกจากกิเลส ตรีกจากสิ่งที่มีอยู่ในหัวใจของเรา มันก็คิดได้

คนเราจะคิดดีหรือคิดชั่วก็ได้ ถ้าคิดในสิ่งที่ดีๆ จิตใจก็สบาย แต่ก็เป็นที่ดีในโลกดีในวิญญะ สิ่งนี้ยังเป็นวิญญะอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามค้นคว้าอยู่เห็นไหม นี่ก็คือโลกียธรรม แล้วพยายามค้นคว้า พยายามศึกษาสิ่งนี้ขึ้นมา อดนอนผ่อนอาหารขนาดไหน ขนาดที่ว่าอดอาหารถึง ๔๕ วัน เพราะ ความคิดของโลกๆ ความคิดที่ว่าสิ่งที่ เป็นเราเกิดมาแล้วเป็นความทุกข์ สิ่งที่มีความทุกข์อยู่ แล้วเราปรารถนาเพื่อจะกำจัดทุกข์ ก็ทำกันด้วยกายกับใจ

สิ่งที่ เป็นกายกับใจก็เป็นความคิดของโลก แต่ทำไปแล้วมันทรมาณขนาดไหน มัน เป็นอรรถกถาตามโยค ตามที่เขาว่ากัน มัน เป็นอรรถกถาตามโยคของเจ้าลัทธิต่างๆ ที่ทำ

แล้วสูญเปล่า เขาจะไม่ได้ตามความปรารถนาของเขา เพราะเขาทำโดยโลก โดยโลกิยะ โดยตัวตน โดยความเห็นของตน โดยความเป็นไปของตน สิ่งที่เป็นความเห็นของตน ทำขึ้นมาเพื่อตน แล้วตนคืออะไร ตนก็คือกิเลสไป

เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ค้นคว้าไปจนถึงที่สุด แล้ววางไว้หมด ถึงบอกว่าพวกเรานักปฏิบัติ ไม่ต้องไปทดสอบกับใคร ไม่ต้องไปตื่นเตนกับใคร สิ่งที่เป็นตื่นเตนในปัจจุบันนี้ ในภาคปฏิบัติ ศาสนามีแต่พิธีกรรม ครูบาอาจารย์ของเรา แสวงหามา ศึกษาในศาสนาพุทธ มันก็มีแต่พิธีกรรม มันเป็นการประกอบพิธีเห็นไหม คุณติ ในลัทธิศาสนาต่างๆ แม้แต่ถือผี เขาก็มีพิธีกรรมของเขา คุณติ เขาขึ้นครูของเขา เขาต้องมีพิธีกรรมของเขาทั้งนั้น แล้วพิธีกรรมมันฆ่ากิเลสได้ไหม มันฆ่ากิเลสไม่ได้หรอก

แล้วศาสนาของเราเป็นศาสนาที่มีแก่นมีสาร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ ได้วางธรรมและวินัยไว้ให้ก้าวเดิน ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นจะมีธรรมะในหัวใจเห็นไหม ถ้ามีธรรมะในหัวใจ โลกุตตรธรรมมันก็สถิตอยู่ในใจของสัตว์โลก ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ของเทวดา อินทร์ พรหม ที่พึ่งเทศน์จากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วตรัสรู้ธรรมกันเป็นแสนเป็นล้าน โลกุตตรธรรมมันเกิดที่นี่ มันไม่เกิดในตำรับตำรา มันไม่เกิดหรอก นั่นมันเป็นแค่ชื่อไป สิ่งที่เป็นเพียงชื่อ แล้วเราก็ไปตื่นเตนกับเขา

ทั้งๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้รู้ค้นมาแล้ว เทียบทดสอบมาแล้ว ถ้าเราเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไม่ต้องไปตื่นเตนกับใครเลย เรายึดมั่นถือมั่นในศาสนา ธรรมและวินัยจะเป็นศาสนาของเรา ถ้าเรายึดมั่นถือมั่นที่นี่ แล้วเราประพฤติปฏิบัติไป ให้มันเป็นตามความเป็นจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ แล้วเราก็ศึกษากันเห็นไหม พอศึกษากันก็ศึกษาแต่ทางโลก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา ทั้งๆ ที่ตั้งใจว่าจะรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ ยังทอดธุระเลย ทอดธุระเพราะอะไร เพราะว่าโลกกับธรรมมันคนละเรื่องกัน แล้วคนเกิดมาโดยโลก คนเกิดมาอยู่ในวัฏฏะเห็นไหม คนเกิดมาโดยกิเลส เกิดมาในสถานะของมนุษย์ มนุษย์ก็ต้องคิดได้อย่างนี้ คิดได้เท่านั้น ถ้าคิดได้เท่านั้น แล้วสิ่งนี้มันเหนือความคาดหมายของมนุษย์ เหนือความคาดหมายของโลก เหนือการคาดหมายของวิทยาศาสตร์ต่างๆ เหนือหมดเลย เพราะเป็นธรรมเหนือโลก แล้วจะสอนใคร จนทอดธุระ

แต่ด้วยการที่ได้สร้างบุญญาธิการมา คุณลักษณะที่ก่อกำเนิดขึ้นมา สภาพสังคมที่ดี สังคมที่เลวเห็นใหม่ สังคมที่เลวสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีทำให้การเป็นอยู่ไม่สะดวกสบาย ถ้าสิ่งแวดล้อมที่ดี เราอยู่ในสถานะอย่างนั้น มันก็เป็นสิ่งที่มีความสุขเห็นใหม่ นี้ก็เหมือนกัน ในการสร้างบุญกุศลมา ปวารณาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระโพธิสัตว์ อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา พุทธมารดา ก็ปวารณาด้วยกัน ทั้งนั้น สร้างบุญญาธิการมาทั้งนั้น บารมี ๑๐ ทศ เห็นใหม่ อธิษฐานบารมี ทานบารมี ศีล บารมี สร้างสมาจนสมบูรณ์

สิ่งที่สร้างมาจนสมบูรณ์ มันเป็นไปด้วยอำนาจบุญบารมี สร้างสมาธิเห็นใหม่ เขาบอกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีบุญกุศลมาก มีคนทำบุญกุศลมาก ไม่ใช่ ไม่ใช่เพราะอะไร ไม่ใช่เพราะสิ่งที่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุญกุศลเกิดจาก ท่านทำของท่านมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสถานะ สละทุกอย่าง ขณะที่ยังเป็น พระโพธิสัตว์อยู่เห็นใหม่ เป็นสัตว์ที่สละชีวิต สละเพื่อช่วยลูกน้อง สละเพื่อช่วยสร้างฝูง สร้างหมู่คณะ สละด้วยชีวิตของตนเอง สละเป็นกระต่ายกระโดดเข้ากองไฟ ให้นายพรานเขาได้กินเนื้อเป็นอาหาร เพื่อให้ดำรงชีวิตเห็นใหม่ สละมาตลอด สิ่งที่สละมา คนที่สละมา ได้สร้างสมบุญญาธิการมา จิตใจมันมีบุญญาธิการมหาศาลขนาดนั้น ยังทอด ธุระ

โลกุตตรธรรมคือธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลกมันเกิดที่ไหน ธรรมเหนือโลก มันเกิดจากประสบการณ์ของใจที่สัมผัส แล้วคนที่กิเลสหนาปัญญาหยาบ ไม่เชื่อเรื่อง นรก สวรรค์ ไม่เชื่อสิ่งต่างๆ แม้แต่เป็นชาวพุทธเกิดมาพบพุทธศาสนา ยังคิดว่าตายแล้ว สูญ ว่างๆ เว้งๆ ก็พุดกันไปตามประสาทที่จิตใจไม่มีหลักมีเกณฑ์ เพราะอินทรีย์ เพราะ ความสะสมของใจ ใจมันไม่มีหลักมีเกณฑ์

คนจะมีหลักมีเกณฑ์ มันเป็นนิสัยของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมีหลักมีเกณฑ์ การ แสดงออกของใจดวงนั้นมันจะเป็นหลักเป็นเกณฑ์ ไม่โลเลไปกับโลกเขา ถ้าไม่โลเลกับ โลกเขาแล้วศึกษาธรรมไป เวลาศึกษาธรรมขึ้นมาในภาคปริยัติ เราเกิดมาเป็นสมมุติ ทั้งหมด ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหนือโลก ถ้าสาวมาด้วยพุทธปัญญา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสั่งสอนได้หมดเลย ยิ่งถึงแล้วใครจะรู้ได้อย่างไร จนไปเทศนาว่าการให้ปัญจวัคคีย์

ขณะเทศน์ให้ปัญจวัคคีย์ พออัญญาโกณฑัญญะเข้าใจขึ้นมา “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” ท่านดีใจมาก เพราะมีพยานเห็นใหม่ เขาได้สร้างสมบุญญานิการมา เทศน์ปัญจวัคคีย์จนสำเร็จเป็นพระอรหันต์หมดเลย แล้วเทศน์โปรดยสะเห็นใหม่ ๖๑ องค์ “เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วง ที่เป็นโลก และบ่วงที่เป็นทิพย์ เธอจงไปอย่าช้อนทางกันเพื่อสังคม เพื่อโลกนะ เพราะโลกเราร้อนมาก” แล้วพากันเทศนาว่าการไป

สมัยพุทธกาล ขณะที่ธรรมวินัยยังไม่ได้บัญญัติ พระอรหันต์มีมหาศาลเลย เพราะไม่มีกรอบใจ ไม่มีสิ่งใดบังคับ เพราะมาด้วยเจตนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปโปรดชฎิล ๓ พี่น้อง พันเท่าไร่ละ พระอรหันต์ได้ที่เป็นพันๆ องค์นะ วัดในสมัยพุทธกาลมีแต่พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย พระอรหันต์มีขึ้นมาได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นโลกุตตรธรรม ธรรมเหนือโลก สิ่งเหนือโลก เพราะเขาทุกข์เขายากอยู่

ดูอย่าง นางปฎาจาราเห็นใหม่ นางปฎาจาราก็มีวาสนา แต่ด้วยกรรม มีสามีไปเวลาคิดถึงจะกลับมาเยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่เห็นใหม่ มีลูกคนที่ ๑ จนลูกคนที่ ๒ สุดท้ายแล้วหนีกลับมา สามีตามมาเห็นใหม่ สามีภรรยารักกันใหม่ มีลูกตั้ง ๒ คน แล้วตามมาดูแลไปหาพื้นมาเพื่อจะทำความอบอุ่นให้ แต่โดนงูกัดตาย ความเสียใจก็เกิดขึ้นมาแล้ว ขณะจะกลับไปเยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่ มีฝนฟ้าคะนองมากแล้วน้ำป่ามันมา จึงข้ามไม่ได้ เอาลูกคนหนึ่งไว้ทางนี้ก่อน อุ้มลูกอีกคนไปไว้อีกฝั่งหนึ่ง แล้วกลับมาจะไปรับลูกอีกฝั่งหนึ่ง พอมาถึงกลางแม่น้ำ เขี้ยวมัน โฉบเอาลูกคนเล็ก เพราะเพิ่งคลอดมาตัวมันแดงๆ อยู่ จึงโบกมือไล่เหยี่ยว แต่ลูกเข้าใจว่าแม่เรียก เดินลงไปแม่น้ำนะ แม่น้ำพัดตาย ลูกคนโตตายไปเหยี่ยวก็คาบลูกคนที่ ๒ ไป เสียใจมาก เสียใจขนาดไหน ทุกอย่างสูญสิ้นไปแล้ว ก็กลับไปหาพ่อหาแม่ดีกว่า ไปถึงเห็นคนเดินผ่านมาถามว่า ตระกูลนั้น บ้านของตัวเองอยู่ที่นั่น พ่อแม่ยังอยู่ไหม เมื่อคืนฝนตกฟ้าร้องฟ้าผ่าที่นั่น ไฟไหม้หมดเลย เสียสามี เสียลูกสองคน เสียพ่อ เสียแม่ เสียใจมากจนสติขาดไป เป็นบ้าเลยนะ วิ่งไปเห็นใหม่ วิ่งไปตามทาง เพราะมันหมดแล้ว โลกนี้หมดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการอยู่ “ปฎาจารา! ปฎาจารา! เธอเป็นอะไร เธอเป็นอะไร” สติก็ฟื้นขึ้นมา ด้วยสร้างสมบุญญานิการมาจะได้เป็นพระอรหันต์ไง

นางปฎิภาคาราเป็นภิกษุณีที่สำเร็จพระอรหันต์ คำว่าหลักใจก็มีอยู่อย่างนั้น แต่ขณะที่ดำรงชีวิตโลกเป็นอย่างนั้น สิ่งที่เป็นโลกก็เป็นโลกไป แต่เวลาธรรม ธรรมที่ไหนเสียทุกอย่างหมดเลย แต่เวลาบวชขึ้นมาแล้วให้พิจารณาเทียบเห็นใหม่ เทียบมันเผาใหม่ ตัวมันเอง สิ่งที่เผาใหม่ตัวมันเอง มันเผาใหม่ไป ชีวิตนี้ก็เหมือนกัน ความทุกข์ที่เราผจญมา มันทุกข์ใหม่ มันเผาใหม่ตัวเองใหม่ สิ่งที่เผาใหม่ มันเผาใหม่ด้วยความทุกข์ เผาใหม่ด้วยเรื่องของโลก

แต่ขณะที่ปฏิบัติธรรม โลกุตตรธรรม มรรคมันเกิด ความเป็นไปของหัวใจมันเกิดขึ้นมา มันประมวลขึ้นมาจากภายใน มันทำลายกิเลสหมด เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย คนมีอำนาจวาสนาเห็นใหม่ ไม่มีกรอบไม่มีสิ่งต่างๆ

เราทำกรอบ เราศึกษากันในปัจจุบันนี้ เห็นใหม่ เรายึดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม คุณิตำรับตำราเขียนกันมามหาศาลเลย นักวิชาการมีตำราออกมามาก แล้วก็ยึดตำรากัน ในการปฏิบัติก็ปฏิบัติโดยทฤษฎี มันจึงเป็นปริยัติในภาคปฏิบัติ ถ้าปริยัติในภาคปฏิบัติ มันตรึกในธรรมไปอย่างนั้น แล้วมันก็สร้างภาพไปกับสภาวะธรรม

แต่ถ้าเป็นโลกุตตรธรรม ธรรมของครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมเหนือโลก ถ้าเป็นตำรา มันไม่เข้าใจนะ พยายามศึกษาอย่างไรก็ไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจหรอกเพราะมันเป็นธรรมเหนือโลก สิ่งที่เป็นตำรา มันก็เป็นสมมุติแล้ว สมมุติคือระบอบวิธีการ มันเป็นวิชาการออกมา แล้วเรามีกิเลส กิเลสของเราบวกเข้าไปเวลาที่ศึกษาทางวิชาการ ก็เป็นเรื่องของโลกๆ ใจ เป็นเรื่องโลกก็ปัญญาใจ ปัญญาของเราคือโลกียธรรม ถ้าเป็นโลกียธรรม มันทำความเข้าใจได้ อย่างเรานี่ เราจะทำความเข้าใจเรื่องของทางวิชาการ โดยเป็นตรรกะ เราเข้าใจได้ มันจะซึ่งใจของเราเห็นใหม่ อ่านเข้าใจได้ทั้งนั้น

คนที่มีหลักเกณฑ์ในโลก มันก็เรื่องของโลก แต่ถ้ามันเป็นธรรม ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเห็นใหม่ มีฤทธิ์มีเดช เพราะมีฤทธิ์มาก ขนาดตั้งเขตทักษะ ๘๐ องค์ ผู้ที่ทายใจได้ ผู้ที่มีฤทธิ์เหาะเหินเดินฟ้าได้ ผู้ที่มีอภิญา ตั้งไว้ทั้งหมดเลย ทุกอย่างนี้รวมอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดเลย สิ่งนี้มันเหนือโลกขนาดไหน โลกเข้าใจสิ่งนี้ไม่ได้ แล้วพอเวลาวางธรรมไว้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปรมาตถธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมเหนือโลกใหม่

ในพระไตรปิฎกนั้นเป็นการบอกถึงวิธีการ เพราะอะไร เพราะนิพพานเขียนออกมาไม่ได้ นิพพานสงบเย็น เขาตีความกันอยู่ มันสงบเย็นกันอย่างไร ตีความกันจนนิพพานไม่มีใจ นิพพานไม่มี นิพพานจับต้องไม่ได้ นิพพานหมดกาลหมดสมัยหมดไปทุกอย่างเลย เหลือแต่กิเลสในหัวใจ แล้วเขียนตำรับตำรากันมา ศึกษากันเข้าใจกัน พอใจกัน พอใจมาก ถ้าศึกษาอะไรแล้วเข้ากับกิเลสได้ เข้ากับความเห็นของเราจะพอใจมาก แต่ถ้าบอกว่านิพพานมีอยู่ นิพพานเกิดจากการกำจัดทุกข์ของเราออกไปจากหัวใจนั้นไม่เชื่อ ทำไม่ได้ หรือทำแล้วแต่เข้าไม่ถึง

โลกุตตรธรรม ธรรมเหนือโลก สิ่งที่จะสัมผัสได้คือหัวใจของสัตว์โลกเท่านั้น สิ่งที่เป็นตำรับตำราเขียนเป็นทางวิชาการนั้น ถึงจะเป็นธรรมของครูบาอาจารย์ที่ใจนั้นเป็นโลกุตตรธรรม ขณะที่แสดงธรรมออกมา เราศึกษาแล้วมันก็เป็นสมมุติในใจของเราเห็นไหม

สิ่งนี้มันจะเกิดขึ้นมาได้ด้วยความรู้สึก ด้วยการภาวนา ความรู้จริงนี่ต้องเอาความรู้สึกนี้เข้าไปรู้จริง คุณสิ เราทำสมาธิขึ้นมาแต่ละครั้งแต่ละคราว กว่าจะเป็นสมาธิขึ้นมา เราลงทูลลงแรงไปขนาดไหน แล้วสมาธิอยู่กับเราได้กี่วินาที กี่นาที มันก็เสื่อมไป แล้วเราจะทำอย่างไรต่อไป ให้มันเกิดขึ้นมาอีก

สิ่งที่เป็นสมาธิ แล้วปัญญามันจะเกิดขึ้นมานี้ มันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร การประพฤติปฏิบัติมันถึงมีปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ สิ่ง que ปฏิบัติกันอยู่เวลานี้ ถ้าปฏิบัติโดยสัจจะความจริง มันจะเป็นความสัมผัสของใจ ใจมันสัมผัส สิ่งที่สัมผัสของใจเห็นไหม “ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต” ผู้ใดเห็นธรรมนะ สมาธิธรรม ปัญญาธรรมเกิดขึ้นมาอยู่ที่ไหน เห็นตถาคต ทั้งๆ ที่ใจนี้เป็นพุทธะนะ สิ่งที่เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ใจนี้เป็นพุทธะ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่เป็นวิญญาณปฏิสนธิ เป็นวิญญาณที่พาเกิดพาดตายไป มันจะเกิดจะตายไป

เพราะขณะที่ออกมาเป็นมนุษย์ ออกมาเป็นภพชาติ ออกมาเป็นมิติ มันอยู่ในสถานะไหนก็สถานะนั้น มันคิดได้โดยสภาวะแบบนั้น คิดได้โดยสถานะ คิดได้โดยภพ โดยความเป็นไปของจิต จิตมันเสวยภพแล้ว เป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ คุณสัตว์สิ สัตว์มันสื่อความหมายกันภาษาสัตว์ สัตว์มันสื่อความหมายกันนะ มันบอกข่าวกัน มันบอกถึงภัยมันเตือนภัยกันเห็นไหม เวลามันเป็นฝูงของมัน สัตว์มันส่งภาษากัน มันดูแลกัน มันรักษา

กัน มันรักใคร่กันประสาของสัตว์ แต่มันก็ทำลายกัน ทำลายกันโดยตัดหาความทะยานอยากของมันเห็นใหม่

มนุษย์เราก็อยู่ในสถานะของเราเห็นใหม่ สถานะของเราความคิดมันก็คิดได้เท่านี้ ถ้าความคิดมันคิดได้เท่านี้ มันคิดแบบโลกๆ เห็นใหม่ โลกมันเป็นเรื่องของบุญกุศล ของการเกิดในสถานะของภพชาติปี ทุกๆ การเกิดเป็นทุกอย่างยิ่ง สัตว์มันก็เกิดอย่างหนึ่ง มนุษย์โลกก็เกิดอย่างหนึ่ง เกิดอย่างหนึ่งคือเกิดในสถานะอย่างหนึ่ง แต่พอเราประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา มนุษย์ที่เป็น บุคคล ๘ จำพวก มนุษย์แท้ๆ เป็นสมณะที่ ๑ เป็นสมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ บุคคล ๘ จำพวก ใจนี้มันเปลี่ยนแปลงได้ มันพัฒนาการได้ โลกุตตรธรรม มันเกิดที่นี้ต่างหาก

เกิดจากใจมันถูกบ่มเพาะ ทางการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทำให้ใจมันหลุดพ้นออกไปได้ สิ่งที่มันหลุดพ้นไปเห็นใหม่ มันถึงมีการปฏิบัติใจ จะศึกษาปริยัติให้เข้าใจธรรมะเป็นไปไม่ได้ มันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ จะศึกษามาขนาดไหน ก็ศึกษามาโดยตรรกะ โดยความเห็นของเรา

คูตี ในการประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ จะต้องไม่มีความอยาก จะต้องปฏิบัติโดยความสะอาด โดยความเป็นมรรค แล้วมันเป็นไปได้อย่างไรล่ะ มันเป็นไปไม่ได้ เริ่มต้นศึกษาธรรมก็ปฏิเสธเห็นใหม่ ความอยากนี่เป็นกิเลสทั้งหมด แต่ไม่คิดว่ามันทะ ความพอใจ ความอยากในคุณงามความดี มันเป็นมรรค เป็นจุดเริ่มต้น

ในเมื่อถ้าเราถือใบประกาศ เราถือทางวิชาการ ทดสอบทางวิทยาศาสตร์ สิ่งที่เป็นสารเคมีที่เราจะทดสอบทางวิทยาศาสตร์ เราจะมารวมอยู่ในหลอดแก้วที่ผสมที่จะมาทดสอบทางวิทยาศาสตร์ ให้มันเกิดค่าอย่างอื่น มันแทบไม่ได้เลย เพราะเราต่างให้ค่ากันอย่างนั้น แต่นี่มันผสมกัน มันมีตัวแปร มันมีผสมส่วนต่างๆ ออกไป มันจะออกเป็นค่าตัวใหม่ๆ ไปตลอดเวลา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันเป็นความอยาก แล้วความอยากนี่เป็นกิเลสใหม่ เป็น ถ้ามันอยาก ตัดหาความทะยานอยาก อยากประสาที่มันต้องการในสิ่งที่มันเฝารนมัน แต่ถ้ามันอยากทำความดี มันอยากที่จะตั้งใจ ความอยากอย่างนี้ไง

คุณิ ในการกำหนดพุทโธ ในการทำสมาธิ สิ่งที่ทำสมาธิ มันเป็นสมาธิ มันเป็นสมาธิ แก้กิเลสไม่ได้ ในสมาธินั้น มันก็มีความรู้สึก มันก็มีปัญญา มันมีทั้งนั้น แต่ถ้าพูดถึงเอาทางใบประกาศกันเห็นใหม่ ถ้ายกกำหนดพุทโธนี่มันเป็นสมาธิ แล้วเราจะรักษาสมาธิไว้ได้อย่างไร ถ้าพูดถึงเรากำหนดพุทโธ พุทโธ เห็นใหม่ มันเป็นคำบริกรรม แต่ถ้าจิตมันไม่สงบเข้ามา เราจะใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญเข้ามา สุดท้ายของมันก็คือสมาธิ แต่สมาธิมันก็ใช้ปัญญา ถ้าใช้ปัญญาขึ้นมา แล้วความอยากในการเอาชนะกิเลส อยากเอาชนะตัวตน เอาชนะกำลังที่มันอยู่บนหัวใจนี้ มันจะผุดไปไหน มันเป็นความดีทั้งนั้น

แต่ถ้าเราศึกษาโดยวิชาการเห็นใหม่ ความคิดโดยตัวตน มันเป็นกิเลสหมด ถ้าเป็นกิเลสหมด แล้วเราจะเริ่มต้นตรงไหน ก็ที่สถานะของมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าเป็นโลกุตตรธรรมเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านมีประสบการณ์ จะบอกว่า มันก็ต้องเริ่มต้นจากกิเลสนี้แหละ เริ่มต้นจากเรา ไม่อย่างนั้น มนุษย์สมบัติจะเป็นอริยทรัพย์ได้อย่างไร การเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ เพราะอะไร เพราะมันเกิดมามีร่างกายกับจิตใจ ร่างกายนี้ต้องการอาหาร ส่วนจิตใจนี้ต้องฝึกฝนมัน เพื่อให้จิตใจมันพัฒนา ให้มันเป็นโลกุตตรธรรม

ถ้าจิตใจพัฒนาไปโดยทางโลก จิตใจทางโลกเขาที่มีการศึกษากัน แล้วฝึกฝนมาในทางบริหารจัดการ บริหารจัดการมาเพื่อใคร เพื่อสังคม เพื่อเป็นบุญกุศล เพื่อเป็นความดี มันก็เวียนอยู่แค่นั้น แต่ถ้ามันย้อนกลับมา บุคคลคนหนึ่ง การเกิดและการตายแต่ละภพแต่ละชาติ ถ้ามานับกันแล้ว สังคมเป็นล้านๆ คน มันยังไม่สู้เท่ากับใจดวงเดียวเลย

ถ้าจะบริหารใจดวงนี้เห็นใหม่ คุณิ เวลาจิตสงบเข้ามา บุญเพนฺหาสาธุสติญาณ มันย้อนอดีตชาติไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนไปตั้งแต่เป็นพระเวสสันดร ทำไมย้อนไปได้ไม่มีที่สิ้นสุด มันเกิดแล้วตาย เกิดตาย เกิดตาย

ถ้าจะบริหารสังคม บริหารจัดการต่างๆ ทำไมไม่บริหารที่หัวใจของแต่ละ หัวใจของตัวทำไมมันบริหารไม่ได้ เพราะไม่มีกำลัง ไม่มีความเป็นไป ไม่รู้จักการบริหาร แล้วพอจะประพฤติกฎปฏิบัติกันก็บริหารกันแต่อารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกใจ “ธรรมจะเป็นอย่างนั้น ธรรมจะเป็นความพอใจอย่างนั้น” สร้างภาพกันด้วยอารมณ์ความรู้สึก มันไม่ใช่ใจ อากาโรของใจ ไม่ใช่ใจ

คู่มือ เราเกิดมายังไม่มีปัจจัยเครื่องอาศัยใช้ใหม่ เราต้องมีผ้าห่มใช้ใหม่ เราต้องมีสิ่ง
อาศัยช่วยร่างกายใช้ใหม่

ใจมันก็เหมือนกัน ใจมันหิวกระหายในอารมณ์ความรู้สึก ใจนี้หิวมากนะ ใจนี้
พร่องตลอดเวลา สิ่งใดผ่านมาไม่ได้ อยากรู้ อยากเห็น ไปหมด มีความต้องการ พยายามจะ
เปิดใจตลอด แต่เปิดไปหาใคร เปิดไปหากิเลสตัดหาความทะยานอยากทั้งนั้นเลย แล้ว
พอปฏิบัติธรรม ก็เอาสิ่งนี้เข้าไปจับ มันจะเป็นไปได้อย่างไรเห็นใหม่ มันถึงจะต้องทำ
ความสงบของใจเข้ามาก่อน

ในการทำ ความสงบของใจ มันก็ต้องใช้ปัญญาเหมือนกัน แต่ปัญญาอย่างนี้ มัน
เป็นปัญญาของโลกๆ โลกียปัญญา โลกียธรรม จะศึกษามาขนาดไหน มันก็เป็นโลกีย
ธรรม เพราะมันก็เป็นเรื่องของกิเลสเห็นใหม่ แต่มันก็ต้องอาศัยจุดนี้เป็นจุดเริ่มต้น อาศัย
เป็นจุดก้าวเดินของใจเรา อาศัยจุดที่ว่าเรามีศรัทธาความเชื่อ ถ้ายังมีศรัทธาความเชื่อ
คุณประโยชน์เกิดตรงนี้ คุณธรรมเกิดจากตรงนี้ เกิดจากมีความเชื่อ มีความมั่นคงของเรา
มีความมั่นใจของเรา ถ้าเรามีความมั่นคง มีความมั่นใจนี้มันจะเป็นความเพียรชอบ ความ
เพียรจะเกิดตรงนี้ ถ้าเราไม่มีความมั่นใจของเราเลย เราก็ทำสักแต่ว่าทำกัน

ในการปฏิบัติโดยโลกๆ โดยความเห็นของกิเลส จะต้องปฏิบัติแบบสักแต่ว่า
“ต้องไม่มีความอยาก ต้องไม่มีสิ่งใดๆ ตอบสนองเลย” เหมือนคนตาบอด เหมือนคนเป็น
ใบ้เป็นบ้า แล้วสื่อความหมายกันไม่รู้เรื่อง ปฏิเสธไปหมดเลย แต่ถ้าเป็นคนที่มี
สติสัมปชัญญะ จะรู้ดี รู้ชั่ว รู้ถูก รู้ผิด ทำไปสิ ผิดก็ต้องว่าผิด ถูกก็ต้องว่าถูก เราต้อง
ปฏิบัติไปโดยสามัญสำนึกของความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริง ผิดก็คือผิด ถูกก็คือถูก แล้ว
คนปฏิบัติที่จะถูกไปตลอดนั้น เป็นไปไม่ได้

คนจะปฏิบัติมา แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างสมบุญญาธิการมา
เป็นพระโพธิสัตว์ จะได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี ก็นั่นคืออยู่
ขนาดไหน สิ่งที้นั่นคือมากับเจ้าลัทธิต่างๆ ปฏิบัติมาขนาดนี้ก็ยังไม่เข้าทางเลย ถ้าเข้าทาง
ต้องสำเร็จเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่ปฏิบัติกันแล้ว ยังไม่เข้าทางเลย
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังรื้อค้นมาขนาดนี้ แล้วเรามีธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เป็นโลกุตตรธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในหัวใจ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระไตรปิฎกที่วางแนวทางไว้ ธรรมและวินัยมันเป็นวิธีการชี้เข้าไปสู่ความรู้สึกสมาธิมันก็เป็นชื่อของสมาธิ ปัญญาที่ว่าปัญญา มรรคจะเดินตัวอย่างไร มันเป็นวิธีการเท่านั้น มันเป็นสมมุติบัญญัติ แต่วิมุติ ความรู้สึกของใจ สมาธิความรู้สึกของเรา ความรู้สึกว่าเป็นสมาธิ จิตมันสงบเข้ามา แล้วมันมีหลักมีเกณฑ์กับพระไตรปิฎกที่เขียนไว้ มันต่างกันไหม ต่างกันทั้งนั้น แต่เราก็ไม่เข้าใจ เรากลัวใจ เรากลัวเกินไป เราจะเอาแต่สิ่งที่ทำให้ถูกต้องตามพระไตรปิฎก ตามวิธีการ

รถที่เราวิ่งไปบนถนน แผนที่บอกเลยว่า ถนนสายนี้ต้องตรงไปอย่างนี้ แล้วถนนนั้นมันขาด แล้วเขาทำทางเบี่ยงไว้ เราเบี่ยงไม่ได้ ถ้าเราจะยึดมันถือมัน เราต้องขับรถให้ตกถนนขาดนั้นไป แล้วเราจะไปได้ไหม มันไปไม่ได้ เพราะถนนเขาเบี่ยง เขาเบี่ยงถนนให้ไปได้ นั่นก็เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติมันเป็นจรดนิสัย มันจะมีกิเลสเข้ามาขัดขวางตลอดไป แล้วยังศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ก็ว่า “ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้” กิเลสมันก็เป็นอย่างนั้น เบี่ยงไปเบี่ยงมา มันจะทำให้เราสับสนไปตลอด

แล้วเราก็คิดว่า เราทำถูกต้องหมด ทุกคนจะบอกเลยว่าตริกในธรรม วิปัสสนามาเป็นสัจจะความจริงอย่างนี้หมดเลย แล้วทำไมมันไปไม่ได้ล่ะ มันเหมือนกับว่า ในวิภวภูตนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เหมือนกับคนที่เดินอยู่กลางทะเลทราย แล้วยังมีข้างหน้าที่จะต้องเดินไปอีก แล้วเรานี้หมดกำลัง นอนอยู่กลางทะเลทราย ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าปฏิบัติโดยกิเลส โดยตำรา มันจะเป็นอย่างนั้น เห็นธรรมะอยู่ๆ แล้วเราก็เหมือนคนที่ไม่มีความสามารถที่จะจับต้องสิ่งนั้นได้ แล้วก็มีความกังวลใจตลอดไปเห็นใหม่ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะเราห่วงหน้าพะวงหลัง มันเป็นอดีตอนาคต เราจึงต้องวางจริงๆ

ในภาคปฏิบัติ ถ้าศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ไซ้ มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมของครูบาอาจารย์ แต่เราต้องวางไว้ ถ้าเราจะทำของ เราก็ตั้งสติขึ้นมา โลกุตตรธรรมจะเกิดที่นี่ แต่เราไม่กล้าวางสิ่งต่างๆ เราไม่กล้าวางนะ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็บอกว่าวาง เราก็สร้างภาพกันว่าวาง อากาความรู้สึกมันเป็นสิ่งปัจจัยเครื่องอาศัยของจิต แต่มันไม่สะเทือนตัวจิต

แม้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เป็นโลกุตตรธรรมที่วางไว้ มันก็เป็นแค่วิธีการ แล้วเราเองก็เอากิเลสของเราเข้าไปสร้างภาพอีก สองชั้น สามชั้น ปฏิบัติกันไปอย่างนั้น ถ้าจะให้มันเป็นความจริง เราวางเลย ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติของท่านมา ถ้าเราจะวัดผล เวลาเราปฏิบัติแล้วออกมาศึกษา เราปฏิบัติของเรามา แล้วมันมีผลเกิดขึ้น แล้วเรามาเปิดตำรับตำรา มาวัดผล อย่างนี้ถูกต้อง ถ้าวัดผลเสร็จแล้วก็วางไว้

แล้วเรากลับมาประพาศปฏิบัติของเราไปอีก แต่ถ้าพูดถึงเรามีครูมีอาจารย์ เราไม่ต้องเปิดตำราวัดผล เราวัดผลด้วยความรู้สึกับความรู้สึกละเลย ถ้ามีความสงสัยต่างๆ ครูบาอาจารย์ท่านต้องผ่านวิธีการอย่างนี้มาแล้ว วิธีการอย่างนี้ถ้ายังไม่ผ่านมาจะเป็นครูบาอาจารย์ได้อย่างไร ขนาดปัญหาเล็กน้อยอย่างนี้ ยังตอบไม่ได้ แล้วถ้าเกิดมีปัญหามาล่ะ เราไปหาหมอเห็นไหม แม้แต่เราเป็นโรคพื้ๆ อย่างนี้ หมอยังรักษาเราไม่ได้เลย แล้วถ้าเกิดเราเป็นโรคที่มันรุนแรงขึ้นมา หมอจะรักษาเราได้อย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพาศปฏิบัติไป ไม่ใช่ว่ามันจะราบเรียบไปตลอดหรอก มันมีต้นลึกหนาบาง เวลาลึกเข้าไปในใจจะลึกเข้าไปมาก ลึกเข้าไป เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป บุคคล ๘ จำพวก ฟังสิ มรรคหยาบ มรรคละเอียด มันแตกต่างกันมหาศาลเลย ในการจะเดินทวนกระแสเข้าไปในหัวใจ ด้วยจะสร้างผลงานของเรา ด้วยโลกุตตรธรรม ธรรมเหนือโลก โลกนี้ยังพิสูจน์กันไม่ได้ ก็อยู่กับโลกเขา แต่เราอย่าไปตื่นกับโลก โลกจะเป็นสภาวะแบบนั้น สภาวะแบบทางวิทยาศาสตร์เห็นไหม เป็นทฤษฎี แม้แต่ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นทฤษฎี พอพิสูจน์กันแล้วมันก็ยังให้ค่า ไม่ได้ อย่างนั้นเลย

เพราะสิ่งที่จะให้ค่าอย่างนั้น มันมีตัวแปรมหาศาล นี่เพียงแต่ทำขึ้นมาเพื่อเป็นวัตถุประสงค์ เป็นความสะอาด คุณิ โรงงานอุตสาหกรรม เขายังต้องการน้ำสะอาด เขาต้องการอะไรต่างๆ เพราะอะไร ถ้ายังสะอาดเท่าไร คุณภาพที่ผลิตออกมามันยิ่งดีขนาดนั้น สิ่งที่มีผลผลิตออกมา ถึงเวลาแล้วมันใช้ประโยชน์ได้ขนาดไหนล่ะ มันใช้ประโยชน์ได้ชั่วอายุของเขา ชั่วคราวนิดเดียว เพราะมันมีอายุการใช้งานของเขา มันจะอยู่อย่างนั้นตลอดไปไม่ได้

แต่ก็สร้างก็คิดกันขึ้นมา เพื่ออำนวยความสะดวกไง สิ่งที่อำนวยความสะดวก มันเป็นเรื่องของโลกๆ เพราะมันไม่มีจิตวิญญาณ มันรับรู้อะไรไม่ได้ แต่ใจต่างหากที่ไปใช้มัน สิ่งที่เราใช้มันเห็นไหม นี่มันเป็นเรื่องของโลก

ถ้าเป็นเรื่องของกรรมละ คุณิ สมาธิยังมีอายุการใช้งานได้ขนาดไหน เพราะเรารักษามันไม่เป็น ถ้ารักษามันเป็น อายุการใช้งานมันจะมีอยู่ตลอดไป เพราะอะไร เพราะใจมันไม่เคยตาย

สิ่งที่ไม่มีมิติ ไม่มีกาลเวลาเลยคือตัวจิต จิตนี้ไม่มีเวลาเลย มันจะตกนรกหมกไหม้ขนาดไหน มันจะเป็นเทวดา อินทร์ พรหม จะมีอายุยืนขนาดไหน มันก็ต้องหมดอายุของมัน มันก็วนมาอย่างนี้ แล้วเราทำสมาธิเข้าไปเห็นไหม เราทำความเข้าใจเข้าไป ถ้าเรารู้จักเหตุไฉน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้ามีสติขึ้นมา เราตั้งคำบริกรรมของเราขึ้นมา พุทโธ พุทโธ เรากำหนดของเราขึ้นไป ถ้าเราพยายามทำอยู่แล้วเห็นไหม เราทำแล้วแต่มันยังหาจุดลงตัวของตัวเองไม่ได้ มันทำอย่างไรก็ทำไม่ได้ เราก็มีอุบายเห็นไหม ทางเบี่ยง ทางลัดต่างๆ ลัดอย่างไร ลัดไม่ให้กิเลสมันรู้ตัวใจ ไม่ใช่ลัดที่ว่าเราจะเอาให้กิเลสมันหลอกอีกชั้นหนึ่งว่าเป็นทางลัด จะทางลัดขนาดไหน เหมือนกินอาหาร เขาว่ากินทางลัด กินคำเดียวก็อิ่ม แล้วมันไม่อิ่มจะทำอย่างไร อาหารนี้เราต้องกินกี่คำ มันถึงจะมีความรู้สึกว่าอิ่มขึ้นมา นี่ก็เหมือนกัน หนึ่งคำ สองคำ หน้าที่ของเราคือกินไปเรื่อยๆ แล้วพอมันอิ่มท้องขึ้นมา มันก็จะอิ่มของมันเอง

เราต้องมีอุบายวิธีการหลบหลีกมันไป ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราไม่หลบหลีกเราทำของเราโดยตรง ตรงกับกิเลสมันจะหลอกได้ชัดเจนเลย นั่งก็นั่งเอาเวลากันนะ “เริ่มต้นขนาดนั้น ลงไปเป็นขนาดนี้” ได้ปฏิบัติแล้ว ก็ออกมาคุยไม้กันปากเปียกปากแฉะ เอานาฬิกากัน มันไกลมาก เพราะนาฬิกามันอยู่นอกกายเรา ความรู้สึกในหัวใจเราต่างหาก จะนั่งมากนั่งน้อยไม่สำคัญ สำคัญที่ว่าจิตมันสงบไหม

แล้วเวลาจิตที่มันพัฒนาขึ้นมาแล้ว มันจะต้องฝ่าฟันกับกิเลสตัดหาความทะยานอยาก สิ่งที่อยู่ในหัวใจ มันจะฝ่าฟันกับสิ่งนี้เข้ามา ถ้ามันจะฝ่าฟันอย่างนี้ มันจะต้องต่อสู้กัน ถ้าเราไม่ต่อสู้ เราจะเอาอะไรไปชนะกิเลส เราไม่ได้ต่อสู้กับกิเลสเลย เราไม่ได้โต้แย้งขัดแย้งกับมันเลย การขัดแย้งกับความรู้สึกเรา ความรู้สึกที่ต้องการความสะดวกสบาย ความรู้สึกที่จะต้องนอนแผ่สองสกลีงอยู่ตลอดเวลา นี่มันเป็นเรื่องของกิเลสทั้งนั้น

พอเราโต้แย้งขึ้นมา “คุณิ เราไม่ได้พักไม่ได้ผ่อน เราไม่ได้หลับไม่ได้นอน แล้วเราจะไปมีความสุขได้อย่างไร” ความสุขอย่างนี้มันนอนมาก็ภพก็ชาติแล้ว คุณิ เวลาศพที่เขาตายแล้ว เขาก็บ๊วที่โลงแก้ว มันก็นอนอยู่นั่น แล้วมันมีอะไร มันไม่เห็นมีอะไรเลย แต่

ถ้าเราฝันขึ้นมา ชีวิตเราเวลาหนึ่งในสามนี้ที่นอนพักผ่อนกันอยู่ หนึ่งในสามของชีวิต ที่เดียว แล้ววันเวลาของเราล่ะ แล้วถ้าเรานั่งสมาธิขึ้นมาเห็นใหม่ เราฝันมัน ฝันตัวเองนี้ แผละ คือฝันกิเลส

แต่เราไม่เข้าใจ เราคิดว่าฝันตัวเองเป็นความทุกข์ แต่ถ้าเราพอใจตามมันไป นั่นคือ ความสุข ความสุขอย่างนี้มันหลอกให้เราหมดเวลาไป อายุที่ได้มาคือวันเวลาที่เสียไป อายุที่ได้มาอยู่ที่นี่ แล้วก็ให้มันหลอกอยู่อย่างนี้ แล้วทำไมเราไม่ตื่นตัวสักทีหนึ่ง ถ้าตื่นตัว เราเริ่มอดนอน เราเริ่มไม่ไปตามมัน อดนอนนี้มันทรมาณใคร มันทรมาณกิเลส กิเลสถ้า มันได้กินอิมมือนอนอุ่น การนอนการกินนี้เพิ่มกามราคะ เพิ่มให้จิตใจมันหมักหมมอยู่ได้ อำนาจของกิเลสทั้งหมด

เห็นใหม่ เวลาเป็นภิกษุ พระเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ภิกษุเรา ไม่กินเหมือนโลกเขา โลกกินเพื่อกาม เพื่อเกียรติ นี่เฝ้าการกินมันเป็นการสะสม พอมันมี กำลังมันจะคิดเรื่องอะไรล่ะ แต่ถ้ามันไม่มีกำลังเห็นใหม่ คุณสิ เวลาพระเรามีปัญหาขึ้นมา เรื่องความผูกพันของใจเห็นใหม่ ถ้ายังผูกพันอยู่ “ไม่กิน ไม่กิน” อดอยู่อย่างนั้นล่ะ “ถ้ายัง ผูกพันอยู่ไม่กิน” จนมันไปไม่ไหวแล้ว พอร่างกายมันขาดอาหารเข้ามันก็อ่อนเพลีย มันก็ไม่คิดออกไปเรื่องนอกโลกแล้ว มันจะคิดถึงแต่เรื่องตัวเอง

เพราะตัวเองถ้าไม่กินขึ้นมา มันทุกข์แล้ว มันจะเป็นจะตายขึ้นมา ความที่จะไป ผูกพันกับสิ่งต่างๆ มันก็ปล่อยเข้ามา เพราะอะไร เพราะมันจะตาย เวลาที่มันกินอิมมือนอนอุ่น มันมีกำลังของมันขึ้นมา มันก็ออกไปอีกแล้ว มันไปผูกพันกับเขาเห็นใหม่ สิ่งนี้ถ้าเรา ฝันมัน ฝันขึ้นมา มันเท่ากับฝันกิเลส แล้วอย่างนี้ตำรามิเขียนบอกไว้ใหม่ ทางวิชาการเขามีบอกไว้ใหม่ เขาบอกว่าอย่างนี้เป็นความสุขใหม่ ไม่เป็นความสุขเป็นความทุกข์แล้วทำ ทำไม ก็ทำเพื่อบั่นทอนกิเลสไง

ถ้ามีการบั่นทอนกิเลสเห็นใหม่ การกระทำของเรานั้นก็จะสะดวกสบายขึ้น เราไปหวังกันแต่จะเอาสมาธิ จะเอาปัญญา จะเอาแต่ผลของมัน แต่วิธีการเราไม่เคยมอง การกระทำของมันเราไม่เคยมองเห็นใหม่ แต่ครูบาอาจารย์จะบอกว่าสิ่งนี้เป็นการสร้างสม คุณสิ เขาทำหน้าที่การทำงาน เขาทำจนมีความชำนาญ เขาฝึกฝนจนเขาคล่องแคล่วของเขา แต่เรามีการกระทำของใจ แล้วใจไม่ก้าวเดินเลย มันไปจำมา จำมาจากกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของครูบาอาจารย์มา แล้วก็มาคิดว่าเป็นสมบัติของตัวเอง

นี่คือในภาคปฏิบัติที่มันมีปริยัติซ่อนอยู่ไง มันถึงต้องวางใจให้หมด ให้เป็นปัจจุบันของเรา ขนาดกำหนดบริกรรมพุทโธๆๆ ถ้าจิตมันสงบ ถ้ามันกำหนดพุทโธอยู่ มันก็เป็นสมมุติขึ้นมา คำบริกรรมเราคิดขึ้นมาให้จิตมันเกาะไว้ แล้วเวลามันจะสงบขึ้นมา มันอยู่กับคำบริกรรมนั้นใหม่ละ มันปล่อยเข้ามาละ จิตมันหัดตัวเข้ามา หัดตัวเข้ามา หัดตัวเข้ามา มันจะลงลึกลงตื้นขนาดไหน มันจะปล่อยเข้ามา

แล้วถ้ามันยังเข้าลึกไม่ได้ เรากำหนดพุทโธเข้าไปเรื่อยๆ เพราะคำว่าพุทโธ พุทโธนี้ มันจะให้จิตเกาะเกี่ยวกับการกระทำของจิต จิตมันทำงาน เดิมจิตปกติมันจะคิดฟุ้งซ่าน มันหิวกระหายอารมณ์ มันคิดอยากรู้อยากเห็น มันคิดต้องการไปทั้งหมด แล้วเรามาติดกับพุทโธ พุทโธ พุทโธนี่เป็นพุทธานุสสติ เป็นชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ความจริงความรู้สึกมันเป็นเรา พุทโธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้รู้ รู้ความรู้สึกของมัน แต่มันไม่รู้จักตัวมันเองเลย มันค้นไปรู้ รูป รส กลิ่น เสียง มันไปรู้เรื่องต่างๆ จากภายนอก มันไม่ยอมรู้จักตัวมันเอง

ถ้ามันไม่รู้จักตัวมันเอง ก็ต้องสอนมันด้วยคำบริกรรมพุทโธ พุทโธ เห็นไหม พุทโธ พุทโธ เพราะเราระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ขณะที่เราพุทโธ พุทโธ จิตมันทำงานอยู่กับพุทโธ มันเกาะอยู่กับพุทโธ แล้วมันก็ตื่น ตื่นเพราะอะไร เพราะมันต้องการรสชาติอาหารที่มันพอใจ มันต้องการคิดตามธรรมชาติของมัน มันต้องคิดแต่สายของมันไปตามความพอใจของมัน แต่ถ้าให้มันพุทโธๆ นี่มันเป็นธรรม เป็นคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลากำหนดพุทโธ ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าสะท้อน ๓ โลกธาตุ เพราะเรานึกพุทโธ พุทโธ เราคิดแต่สิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดีนี้คือ พุทโธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราคิดอยู่อย่างนั้น คิดพุทโธ พุทโธ แต่กิเลสมันไม่ยอมคิด พุทโธที่มันก็คิดไปรอบบ้านก็กลับมาโธที พุทโธทีหนึ่งก็ไปอีกรอบบ้านแล้วก็กลับมาคิดอีกทีหนึ่งเห็นไหม นี่มันซ้ำมาก เราก็พุทโธโหวๆ ก็ได้ หรือเราปล่อยลมหายใจ ลมหายใจนี้เป็นอานาปานสติเห็นไหม กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธโหวๆ ขึ้นมา พอเราอยู่กับพุทโธ จนอยู่อย่างนั้น

ถ้ามันเกาะพุทโธ โดยการกระทำของมัน มันเป็นไปไม่ได้หรือว่า จิตจะไม่สงบ มันเป็นไปไม่ได้ มันต้องสงบแน่นอน เพียงแต่ว่าถ้าจริตนิสัยมันไม่ชอบ มันทำไม่ได้ มันฝืนใจ ฝืนตามจริตนิสัยเห็นไหม ถ้ามันกำหนดพุทโธไม่ได้ เราก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

คือใช้ปัญญาใคร่ครวญในสิ่งที่มันคิด มันก็คิดออกไปอย่างนี้ ตัวจิตมันคือตัวพลังงาน พอความคิดมันเกิด ชั้น ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชั้น ๕ แต่ชั้น ๕ มันเกิดจากจิต พอเกิดจากจิตขึ้นมา มันก็เป็นธรรมชาติของมัน มันก็หมุนออกไป

เวลามันคิดออกไป สติเราก็ตามไปกับความคิด ความคิดมันเป็นความคิดเฉยๆ มันเหมือนกับสัญญาณ สัญญาณถ้าไม่มีข้อมูล รหัสมันก็ไม่มีหรอก นี่เหมือนกันในคอมพิวเตอร์ ถ้ามันไม่มีโปรแกรม หรือโปรแกรมมันเสียโดนไวรัสกิน มันจะมีภาพขึ้นหน้าจอไหม นี่ก็เหมือนกันชั้น ๕ มันเป็นสัญญาณเฉยๆ แต่มันมีกิเลสตัณหาเข้าไปยุ่งเหยิง ว่าสิ่งนั้นมีค่า ทองคำมีค่ามากกว่าก้อนหินเห็นไหม มันก็ไปให้ค่า ถ้าทองคำมันก็อยากได้ ถ้าก้อนหินมันก็ปฏิเสธ มันให้น้ำหนักไม่เท่ากัน

ชั้น ๕ ก็เหมือนกัน เพราะชั้น ๕ พอถึงที่สุดแล้ว มันเห็นสภาอย่างนั้น ปัญญา มันไล่ตามไป ไล่ตามความเห็นไปว่า มันเห็นผิดทั้งนั้น ความเห็นที่เห็นโดยกิเลส จะให้ค่าผิดทั้งหมดเลย แต่ถ้าเราตามเข้าไป มันก็จะกลายเป็น พลังงานส่วนพลังงาน ชั้นก็ส่วนชั้น พอกิเลสมันรู้ทัน เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันมีอุปาทานเห็นใหม่ คุณิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่ากรรม พระยสะกับปัญจวัคคีย์ “เธอทั้งหมดเป็นผู้พ้นจากบ่วงที่เป็นโลก และบ่วงที่เป็นทิพย์” บ่วงที่เป็นโลกก็คือความคิดโลกๆ นี่ บ่วงที่เป็นทิพย์ ตั้งแต่พรหมลงมาเป็นบ่วงที่เป็นทิพย์เพราะมันสร้างบุญกุศลมา มันก็ได้รางวัล สิ่งที่ทำความดี ดีก็คือได้ผลตอบแทนที่ดี ชั่วก็ได้รับผลตอบแทนที่ชั่ว นั่นคือบ่วงที่เป็นทิพย์

บ่วงที่เป็นโลก รูป รส กลิ่น เสียง ที่มันอยากได้ ตากสักการะต่างๆ บ่วงที่เป็นโลก แล้วมันพ้นไป มันพ้นไปแล้วมันสะอาดไหม ถ้าพ้นถ้าสะอาดแล้วมันมีค่าไหม แล้วชั้น ๕ มันจะสกปรกที่ไหน ในเมื่อความคิดที่ออกมา มันก็เป็นความคิดที่สะอาด ชั้น ๕ คือชั้น ๕ ใจ ชั้น ๕ คือธรรมชาติของมันใจ

แต่เพราะเรามีกิเลส เรามีอุปาทานมันยึดมันถือมัน ยึดมันในความคิดว่า “กูคิดถูก คิดถูก คิดผิด” ความถูกหรือผิดมันที่อยู่ที่เหตุผลนั้น แต่เราไปให้ค่ามัน แล้วเราก็แบกทุกข์ไว้ เรียกว่าโง่แล้วยังไม่รู้จกว่าโง่เลย แล้วปัญญามันไล่ต้อนเข้าไปเห็นใหม่ พอมันเห็นสภาวะแบบนั้น มันก็ปล่อยๆ ปล่อย ปล่อยเพราะอะไร ปล่อยเพราะมันฉลาดขึ้นมาไง สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติ มันเกิดดับ มันก็เกิดดับตามธรรมชาติของมันอยู่นั้น แต่เพราะ

อุปาทานความยึดมั่นถือมั่น แต่พอมีปัญหาเข้าไป มันก็ปล่อย พอปล่อยเข้าไปบ่อยครั้งเข้า ฝึกบ่อยครั้งเข้า ถึงที่สุดเห็นใหม่

กำหนดพุทโธก็เหมือนกัน พุทโธๆนี้ ถ้ามันสงบได้สักทีหนึ่งเห็นใหม่ ขณิกสมาธิ พอสงบ ก็พอใจ แต่เดี๋ยวพอเปลวขึ้นมามันก็ออกอีกแล้ว พอออกอีกแล้วก็พุทโธเข้าไป ใหม่เห็นใหม่ ฝึกฝนจนชำนาญ ถ้าไม่ชำนาญ พุทโธแล้วมันก็ออกไปเอาเหยื่อ มันก็ออกไปที่ความคิดต่างๆ ความคิดให้ผลเป็นอะไรขึ้นมา ให้ผลเป็นความฟุ้งซ่าน นั่งแล้ว เจ็บปวด ไม่ได้ผล ลงทุนแล้วไม่ได้ผลตอบแทนเท่ากับแรงที่ลงทุน เห็นใหม่ ก็พุทโธ ใหม่ ก็เพราะความโง่ของเรา เพราะเราไม่มีสติ เราไม่รักษาเอง มันถึงออกไปในเรื่องของ กิเลส

แต่ถ้าเราอยู่กับพุทโธ พุทโธนี้เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเรารักษาของเราให้ดี อยู่ในร่องในรอยเห็นใหม่ รถที่เราบังคับให้มันอยู่บนถนน มันจะไปถึงเป้าหมายได้ พุทโธๆไป บ่อยครั้งเข้า จนชำนาญในถนนเส้นนั้น ชำนาญในวิธีการ ชำนาญในวิธี ชำนาญในการเข้าไปหาใจ เราอยู่ที่เหตุ พุทโธ ตั้งสติไว้เห็นใหม่ มันต้องเป็นขณิกสมาธิบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า มันก็พัฒนาขึ้นไปเป็นอุปจารสมาธิ ถ้า กำหนดพุทโธๆๆ ไปเป็นอุปจารสมาธิ ถ้ามันชำนาญ มันออกรู้ ออกนิมิตขึ้นมา

ถ้าเป็นนิมิต ถ้าเป็นกาย เป็นสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ เราก็ฝึกฝนปัญญาได้ ปัญญามันเกิดอย่างนี้ นี่ใจโลกุตตรธรรม นี่แค่ฝึกสมาธินะ แค่เป็นสมาธินี้แหละ แต่มัน เป็นสมาธิจริงๆ เป็นสมาธิของเรา เป็นสมาธิโดยความสัมผัสของจิต จิตเป็นสมาธิ นี่ โลกุตตรธรรมมันอยู่ที่จิต ไม่ได้อยู่ในตำรา ทางวิชาการต่างๆที่เขียนออกมาแล้วมันเป็น สมมุติหมด เพราะวิชาการไม่ได้เขียนมาจากผู้รู้จริง ผู้รู้จริงต้องรู้จริงในใจ โลกุตตรธรรม คือธรรมเหนือโลก สิ่งที่รับสัมผัสได้คือความรู้สึกเท่านั้น คือตัวใจเท่านั้น แล้วใจนี้มันมี กิเลส เวลามันเกิดมันตายก็ไม่รู้จักมัน

ขณะที่จิตสงบเข้ามา บุพเพนิวาสานุสติญาณ ระลึกอดีตชาติได้ มันก็รู้ว่าข้อมูล เป็นอย่างนั้น มันสังเวชนาคอตกณะ แล้วจู่จู่ปาตัญญานี่ ถ้ามันไม่มีที่สิ้นสุด มันยังมีแรง ขับเคลื่อน มันจะไปอีก เห็นได้แค่นี้แต่แก้ไม่เป็น แก้ไม่ได้ นี่จิตสงบเข้ามาเห็นใหม่ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ มันออกไปนิมิต มันไปเห็น เห็นอดีต เห็นเทวดา อินทร์ พรหม

เห็นอย่างนี้ มันก็เห็นในวิญญะไง มันยังไม่เห็นกายไง ต้องเห็นกายถึงจะเห็นอริยสัจ เห็นอริยสัจมันถึงย้อนกลับมา โลกุตตรธรรมมันเกิดจากอริยสัจ

ในศาสนาพุทธของเราที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางไว้ หัวใจของศาสนาคืออะไร คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์อยู่ที่ไหน ทุกข์! ถ้าไม่ทุกข์เกิดมาทำไม ไม่ทุกข์มานั่งอยู่ทำไม นั่งอยู่เพื่อจะแก้ทุกข์ แล้วแก้ทุกข์มันอยู่ที่ไหน ทุกข์มันต้องอยู่ที่หัวใจสิ เพราะปฏิสนธิจิตเห็นไหม จิตมันเป็นตัวปฏิสนธิมันเกิดมันตาย มีการเกิด ชาตปิ ทุกขา ชาตเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง แล้วชาติอะไร ชาตมนุษย ชาตเทวดา ชาตอินทร์ ชาตพรหม ชาตอยู่ไหน นี่ทุกข์ถึงควรกำหนด

ถ้าจิตสงบเข้ามา สิ่งที่เราเห็นนิมิต เห็นสิ่งต่างๆ จะเห็นขนาดไหน อย่าไปใช้พลังงานให้มันสิ้นเปลือง ให้ย้อนกลับมาที่พุทโธ ให้ย้อนกลับมาที่ตัวรู้ ตัวรู้มันออกไปรู้ใจ จะรู้ขนาดไหน ให้มันเก็บเอาไว้ก่อน ถ้าเราพิจารณาของเราไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราพิจารณาไปเห็นกาย ถ้าเราชำระกิเลสเสร็จแล้ว เดียวสิ่งนี้มันจะเป็นบารมีของพระอรหันต์แต่ละประเภทขึ้นไป มันก็มีจรตนิสัยอย่างนั้น สิ่งนี้ให้เก็บเอาไว้ก่อน อย่าใช้จ่ายพลังงานของจิตโดยฟุ่มเฟือย

ออกแรงสะสมขึ้นมากกว่าจะเป็นสมาธิ สะสมขึ้นมากกว่าจะให้มันสงบ ให้มีกำลังขึ้นมา ต้องลงทุนลงแรงขนาดไหน ลงทุนลงแรงมาเพื่อใครก็เพื่อความสบายใจ สมาธิเป็นความสุข เวลาจิตมันทุกข์มันยาก มันฟุ้งมันชานขนาดไหน มันทุกข์ยากมาก ถ้ามันสงบเข้ามาเห็นไหม ได้คัมภีร์ไหม เราจะเดินทางมันต้องมีเสบียงไปตลอด ในการประพฤติปฏิบัติจิตสงบเข้ามา มันจะมีฐานของมัน มันจะมีความสุขของมันเห็นไหม วุฒิภาวะของจิตมันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาอย่างนี้ แล้วพอมันสงบขึ้นมา ถ้ามันออกรับรู้สิ่งต่างๆ ออกรับรู้ละ เราก็ตั้งสติแล้วนึกพุทโธ จะดึงกลับมาได้หมดเลย

ถ้าฝึกฝนจนชำนาญ แล้วควบคุมขึ้นไป ถ้าเป็นอุปจารสมาธิแล้วกำลังมันไม่พอ เรายังไม่เห็นกายขึ้นมา ถ้ากำหนดพุทโธต่อไปอีก มันจะเป็นอัปนาสมาธิ มันพุทโธ พุทโธ พุทโธ ถึงที่สุด ถ้ามันเป็นอุปจารสมาธิ มันพุทโธอยู่ จิตสงบอยู่ สงบแล้วมันมีกำลัง มันรู้ มันเห็น หรือถ้าพุทโธ พุทโธแล้วจิตมีกำลังแต่ไม่รู้ไม่เห็น มันได้แต่สงบ นี่ก็ใช้ใจอยู่ที่จิต แต่ละดวงใจมันไม่เหมือนกัน มันให้ค่าไม่เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าพุทโธขนาดนี้

พอจิตสงบเป็นอุปราสมาธิ ถ้าเห็นแล้วต้องเห็นทุกคน ไม่ใช่ แต่ถ้ามันเห็นกาย มันก็ออกวิปัสสนาได้

ถ้ามันยังไม่เห็นกาย มันยังไม่เห็นกายหนึ่ง การทำความสงบของจิต จิตมันยังไม่สงบเข้าถึงฐานคือฐิติจิต ก็พุทโธต่อไป พุทโธ พุทโธ พุทโธ แบบนี้มันจะเข้าไปถึง พุทโธ พุทโธ จนพุทโธไม่ได้ คำว่าพุทโธไม่ได้คือมันพยายามนึกอย่างไรก็นึกไม่ได้ เพราะมันเข้ามาเป็นตัวของมันเอง ความที่เข้ามาเป็นตัวของจิตเอง จิตมันจะสักแต่ว่ารู้ มันตัดหมดอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่มีความรู้สึกเลย ไม่มีความรู้สึก มันดับหมด ดับจากความรู้สึก คิดคิด ความรู้สึกในหัวใจของเรา จิตที่เราารู้สึกอยู่นี้ มันไม่รับรู้แม้แต่สิ่งที่มันอยู่ด้วยกันกับร่างกายนี้เลย แม้แต่อวัยวะจากภายใน มันปล่อยไม่หมด แต่มันก็อยู่ในกาย เรายังเห็นเห็นใหม่ นี่คืออัปนาสมาธิ อย่างนี้มันจะวิปัสสนาไม่ได้ แต่อย่างนี้ มันจะเข้าถึงข้อมูลเดิม มันเข้าถึงฐิติจิต มันเข้าถึงตัวจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้โดยการเข้าสมาธิ

ถ้ามันเข้าไปพักอย่างนี้ มันหลายๆ ชั่วโมงเลย ถ้าทำได้แล้ว พอมันคลายตัวออกมา ให้น้อมไปที่กาย พยายามน้อมไปที่กาย ให้มันเห็นชัดเจนว่า เราพิจารณากายไม่ได้ ถ้าเราน้อมไปที่กายไม่ได้ ก็น้อมไปที่เวทนา กาย เวทนา จิต ธรรม มันน้อมไปรำพึงไป บังคับให้จิตนี้ทำงาน นี่ใจโลกุตตรธรรมในการก้าวเดินของจิต โลกุตตรธรรมธรรมที่เหนือโลก ทำอย่างนี้ วิธีการอย่างนี้มันจะชำระกิเลส

ไม่ใช่ไปจำมา ไปมั่วมา แล้วก็สร้างภาพ แล้วก็ไปปรัชญาคุยกันปากเปียกปากแฉะ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องโลกียธรรม มันไม่สะเทือนกิเลสเลยแม้แต่จี๊ดเดียว แต่ถ้าการสะเทือนกิเลส มันจะสะเทือนในหัวใจของเรา มันจะเป็นการยืนยันของใจ ใจมันจะยืนยันเลยว่าสิ่งใดที่มันจะสะเทือนกิเลส แล้วกิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา มันพาขับไล่ไป นี่ เราจะเกิดมามีสูงส่ง สูงต่ำขนาดไหนก็แล้วแต่ การเกิดเหมือนกัน กิเลสให้โทษเหมือนกัน กิเลสจะทำให้เราหมุนเวียนตายเกิดอย่างนี้ตลอดไป

แต่ถ้าเป็นโลกุตตรธรรม มันเป็นธรรมเหนือโลก มันจะไม่มาเกิดบนโลกนี้เลย พระโสดาบันเห็นใหม่ จะเกิดอีก ๗ชาติ ก็ไปเกิดบนดุสิตอะไรก่อน เห็นใหม่ ถ้าจะหมุนกลับมาเห็นใหม่

นี่พูดถึงถ้าเราวิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริง ถ้ามันเห็นกาย เห็นใหม่ ราฟิ่งไปเห็นกายมันจะสะท้อนกิเลส สะท้อนมากๆ เห็นกายนี้มันจะขนพอง สยองเกล้าเลย สะท้อนถึงชั่วหัวใจ

แต่ที่เขาเห็นกาย ก็เห็นกายกันไป มันเห็นกายโดยปาก โดยตาเนื้อ โดยสิ่งที่ว่าเรา ไปบังคับธรรมจะให้เป็นตามความเห็นของเรา ไปบังคับกันเห็นใหม่ นี่คือโลกียปัญญา โลกียธรรม โลกียธรรมนี่เป็นการบังคับขู่เข็ญให้เป็นสัจจะความจริง แล้วถ้าทำไม่ได้ ขึ้นมาก็อ้างอิงไปเลย สร้างปัญหาอีกปัญหาหนึ่งขึ้นมาว่า “กึ่งพุทธกาลแล้วจะไม่มีผลการประพฤติปฏิบัติไม่มีผล” มันไม่มีผลแล้วทำไม อกาลิโก ละ ไม่มีกาลไม่มีเวลา ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลาย สัตว์ตัวนี้ที่มันขี้แงอยู่ เพราะสัตว์ตัวนี้มันจะไปเกิดไปตายอยู่ตลอด

ถ้าสัตว์ตัวนี้มันแก้ตัวนี้ไม่ได้ มันจะไปเกิดต่อไป สัตว์นรก สัตว์เทวดา สัตว์ต่างๆ มันจะเป็นสัตว์ แล้วสัตว์ตัวนี้มันงง มันงงมันไม่รู้แจ้งมันก็หัวปั่น แต่เวลาเกิดในหัวใจ เห็นใหม่ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ก็ร้องเรียกไอ้สัตว์ตัวนี้ ไอ้สัตว์ตัวโง่ๆ ไอ้ตัวที่กิเลสมันปั่นหัวอยู่นี้ ให้มาเห็นสมาธิ มาเห็นของจริง เห็นปัญญาก็เห็นของจริง นี่คือการจริงๆ พอทำจริงๆ แล้วมันเกิดขึ้นมา นี่คือ โลกุตตรธรรมไง มันอยู่ในหัวใจ มันอยู่ในความรู้สึก มันเอาออกมาวางแผ่ให้โลกเขาเห็นกันไม่ได้ แต่มันยืนยันกันได้ โดยผู้ที่ปฏิบัติด้วยกัน

แล้วถ้าผู้ที่ปฏิบัติที่มีคุณธรรม เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องธรรมดา ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้ชักนำขึ้นมา เรื่องอย่างนี้ครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาหมดแล้ว ถ้าผ่านมาหมดแล้ว แล้วสิ่งนี้ควรทำอย่างไรต่อไป ย้อนกลับมาให้ฝึกฝนปัญญา ปัญญามันเกิดอย่างนี้ วิปัสสนาญาณเกิดจากหัวใจที่มันเศร้าหมอง ที่มันขัดข้องในใจ มันขัดข้องในอะไร มันขัดข้องโดยสัญชาตญาณของมัน ว่าสิ่งที่มันเป็นนี่มันเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเราทั้งนั้น ทั้งๆ ที่ปากเปื่อยปากแฉะว่าไม่ใช่

“คนเราเกิดมาแล้วต้องตายไป” มันก็พูดกันแต่ปาก เวลาจะตายขึ้นมามันก็ยกใจ มันก็ทำให้ใจนี้หัวนัว แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นเพราะอะไร มันเป็นเพราะบุญกุศล เกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นบุญกุศลมาก ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ ท่านจะดูแลรักษาร่างกายและจิตใจนี้เป็นหลักเลย เพราะอะไร เพราะเรา

ภาวนาด้วยร่างกายและจิตใจนี้ ทีนี้ถ้าเราไปคิดกันทางโลกว่า ถ้ากายนี้ไม่ใช่เรา ก็ต้องไม่กินไม่ต้องอยู่สิ ก็ปล่อยให้มันตายไป นี่ก็มันคิดกันโดยกิเลสใช้ไหม

ถ้าไม่ใช่เราก็ไม่ต้องไปดูแลรักษามัน นี่มันคิดกันโดยกิเลส คิดกันโดยโง่ๆ แต่ถ้าคิดตามความเป็นจริง มันจะได้มาอย่างไร โลกนี้มีเพราะมีเรา เราจะเอาชนะตัวเอง เราก็ต้องเอาชนะใจ ให้มันเห็นว่าร่างกายนี้เป็นอย่างไร ร่างกายเห็นใหม่ โดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยธรรมของครูบาอาจารย์ มันคือธาตุ ๔ มันต้องกลับไปเป็นสภาพเดิมของมัน แล้วกลับไป มันกลับอย่างไร ทำไมมันถึงกลับ แล้วกลับขึ้นไปอะไรมันคลายตัวออก ถ้าอย่างนี้มันก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิทธิธรรมของครูบาอาจารย์ที่ท่านเห็นจริงของท่านสิ ท่านก็พูดเทศนาว่าการไว้ให้เราเอาเป็นคติ

พอเราเอาเป็นคติขึ้นมา ก็ให้เราฝึกฝนขึ้นมาให้เห็นจริงตามนั้น ถ้าให้เห็นจริงตามนั้น มันก็ถอนพิษจากใจของเรา ถ้ามันถอนพิษจากใจของเรา แล้วใจของเรามันก็มีคุณธรรมขึ้นมา ธรรมอันนี้คือโลกุตตรธรรม เขาว่าอวดอุตตริมนุสสธรรม อวดอุตริธรรมที่ไม่มีในตน เพราะตนไม่รู้ก็เลยไม่มีในตน ไม่มีในตนก็ปากเปียกปากแฉะไปสิ แล้วถ้ามีในตนล่ะ มีในตนก็มีความเห็นจริงใจ เพราะมันเป็นความจริง ที่มันทำมา! ทำมา! ทำมาแล้วคนตาดีมันจะสอนคนตาบอดไม่ได้หรอก

ในเมื่อคนตาบอดมันไม่รู้จักอะไรเลย มันจับผิดจับถูก แล้วมันที่กำลังตกทุกข์ได้ยากอย่างนี้ แล้วทำไมเจือจางกันไม่ได้ ถ้าจะเจือจางขึ้นมา แล้วถ้าไม่เป็นจะเอาอะไรไปเจือจางเขา เห็นไหม ย้อนกลับมา โลกุตตรธรรมมันเกิดที่นี้ เกิดจากความรู้สึกเห็นใหม่ เวลาหลวงปู่มั่นท่านชราภาพ ท่านพูดเลย “หมูกณะผู้ที่ปฏิบัติให้ปฏิบัติมานะ การแก้จิตนั้นแก้ยากนะ ผู้เฒ่าตายไปแล้วมันจะหาคนแก้ไม่ได้” ครูบาอาจารย์คนรู้จริง โลกุตตรธรรมมันอยู่ที่จิต มันอยู่ที่ความรู้สึก มันเป็นสิ่งที่สืบต่อจากใจดวงหนึ่งให้ใจดวงหนึ่ง

ตำรามันเป็นตำราจริง ถ้ามันจะไม่มีเลยก็ไม่ถูก เพราะจะไม่มีเลย สิ่งที่เป็นทางวิชาการนั้นเขาวางไว้ก็เพื่อให้คนสนใจ ให้คนค้นคว้า ไ้เราไปติดตรงนั้นแล้วยึดตรงนั้นยึดสิ่งที่เป็นตำรา เกรตรงกับมัน จนเป็นเรื่องให้กิเลสมันครอบงำอีกชั้นหนึ่ง เกรตรงกับทางวิชาการจนมากเกินไป ทางวิชาการนั้น ก็ใช่ ถ้าเราฝึกฝนจิตใจของเราทำได้อย่างนั้น

มันก็ตรงกับวิชาการร้อยเปอร์เซ็นต์เลย เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วเราจะต้องมาราบ
 ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระไตรปิฎกนี้กราบแล้วกราบอีกเลย มัน
 จริงตามนั้นหมดเลย แต่เวลาไปศึกษาโดยกิเลส กิ่งงไปหมดเลย งงแล้วก็สร้างภาพ แล้วก็
 หัวปั่น แล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ มันจะยิ่งงงเข้าไปใหญ่

สิ่งที่มันจะเป็นประโยชน์กับสัจจะความจริง สัจจะความจริงมันเป็นเรื่องที่ยึด
 ยาง เป็นเรื่องความจริงอย่างนี้ มันไม่ใช่มหัศจรรย์มาจากเมฆหมอกจากฟากฟ้าจากไหน
 เลย มันมหัศจรรย์จากหัวใจเห็นใหม่ เวลาใจมันปล่อยวางเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา
 มหัศจรรย์มากนะ ว่างหมดเลย ว่างแบบไม่มีพิษมีภัย ไม่ใช่ว่างแบบหลอกๆ ว่างแบบ
 หลอกๆ เดียวมันจะไม่ว่างอีกแล้ว ว่างหมดเลย พอไปเจออะไรที่ถูกต้องขึ้นมา มันก็ไปยึด
 หมดเลย ก็ทุกข์อีกแล้ว

แต่ถ้าเป็นความจริง รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร
 รูป รส กลิ่น เสียง มันก็เป็น รูป รส กลิ่น เสียง สิ เราก็คือเราสิ แล้วมีเราขึ้นมามันอยู่ที่
 ไหนล่ะ พอจิตสงบเข้ามาเห็นใหม่ ย้อนกลับมา ถ้าจิตดูจิต จิตเป็นอะไร จิตเป็นความเศร้า
 หมอง ถ้าจิตมันดูธรรมารมณ์ กาย เวทนา จิต ธรรม ธรรมารมณ์คืออารมณ์ที่เกิดจากใจ
 อารมณ์ความรู้สึกใจ อารมณ์ความรู้สึกนี้เป็นกิเลสใหม่ มะโนมิงปี นิพพินทะติ มะโน
 สัมผัสเสปี นิพพินทะติ มะโนมิงปี นิพพินทะติคือตัวใจ ความสัมผัสของใจเห็นใหม่ มัน
 เบื่อหน่ายแม้แต่ตัวมะโน เพราะมะโนมันอยู่นิ่งไม่ได้ มันสืบต่อตลอดเวลา

ตัวใจมันก็น่าเบื่อหน่าย เพราะมันเกิดดับ เกิดดับเห็นใหม่ แล้วความเกิดดับนั้น
 มันสัมผัสกับอะไร ความสัมผัสนั้นก็น่าเบื่อหน่าย สิ่งที่น่าเบื่อหน่ายมันอยู่ที่ไหน นี่คือ
 พิจารณาธรรม ธรรมารมณ์ กาย เวทนา จิต ธรรม ธรรมคือความรู้สึก มันเป็นอารมณ์
 ความรู้สึกในธรรมนั้น แต่ถ้าอารมณ์โลก มันไม่ใช่ธรรมารมณ์ มันโลกอารมณ์ กามคุณ
 ๕ โลกเป็นคุณ แล้วเราก็ไปยึดติดกัน แล้วมันจะเป็นธรรมารมณ์ใหม่ มันเป็นโลก โลก
 เป็นคุณ แล้วก็ไปติดมัน เพราะอะไร เพราะจิตไม่เป็นสมาธิ เพราะจิตมันไม่มีหลักมี
 เกณฑ์ เพราะจิตมันตั้งมั่นไม่ได้ เพราะมันไม่เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา จิตมันตั้งมั่นไม่ได้ จิตมัน
 ไม่เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันก็เหมือนกับวัว เหมือนกับสุนัขให้เขาไล่ต้อน

ถ้าจิตมันไม่มีหลักมีฐาน มันก็โดนกิเลสไล่ต้อน มันโดนความเห็นของตัวเองไล่
 ต้อน ไล่ต้อนไปไหน ไล่ต้อนไปจนมุมมันไง ไล่ต้อนไปอยู่ในอุ้งเท้าของมารไง มันไล่

ดื้อนไปอย่างนั้น แล้วสมาธิมันจะไม่สำคัญตรงไหนละ ถ้าไม่มีสมาธิขึ้นมา มรรค ๘ มันก็เกิดไม่ได้ เพราะมรรค ๘ มันเกิดขึ้นมา ถ้ามีสมาธิขึ้นมา เราจะไม่เกาะเกี่ยวอะไรกับมัน เราไม่ให้มันมาไล่ดื้อน แต่เราจะขวิดมัน เราเป็นวัวเป็นควาย กูจะขวิดกิเลสไง เราก็มีเขามีเขี้ยวสู้มันได้เหมือนกัน ไม่ใช่เราจะดำดื้อยตลอดไปที่ไหนละ

ถ้าเรารู้ว่าคนนี้เป็นโทษกับเราใช่ไหม เราก็ต่อสู้กับมันสิ อย่างเช่นเราเป็นวัวเป็นควาย แล้วเสื่อมันจะมาตะปบ เราก็รวมตัวกันสู้กับเสื่อก็กังได้เลย มันพลิกแพลงได้ทั้งนั้น ถ้าจิตมันมีสมาธิขึ้นมา มันพลิกแพลงขึ้นมาต่อสู้กับกิเลสของเรา กิเลสที่มันทำให้เราซาอ่อน ดินอ่อน ให้เราไม่สู้กับใครเลย

อะไรที่สู้ทั้งนั้น สู้กับกิเลส สู้กับความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้นในหัวใจ สู้กับมันให้เราโตขึ้นมา ให้หัวใจมันเข้มแข็งขึ้นมา พอมันเข้มแข็งขึ้นมาเห็นไหม มันรับรู้หมดแล้ว พอรับรู้มันเข้มแข็งขึ้นมา มันรู้ว่าสิ่งนี้มันเป็นภาระเล็กน้อย เพราะเราโตขึ้นมา เรามีกำลังขึ้นมา สิ่งที่เป็นของเล็กน้อยนี้ เราจะทำให้มันอยู่ในอำนาจของเราได้หมดเลยเห็นไหม

รูป รส กลิ่น เสียง มันอยู่ในอำนาจของเราหมดเลย เพราะเราพิจารณาบ่อยๆ ครั้งเข้า พุทโธ พุทโธ บ่อยครั้งๆ เข้า หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิบ่อยครั้งๆ เข้า เพราะอะไร เพราะอุปาทานมันไปติด รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เพราะใจมันไปรับรู้ ใจมันไปชอบ มันเป็นจิตนิสัย คนชอบสิ่งใดมันก็ชอบสิ่งนั้น ถ้าเอาสิ่งที่ไม่ชอบให้มัน มันก็ไม่เอา ถ้าให้สิ่งที่ชอบขึ้นมา โอ้ ไม่ต้องให้ วิ่งไปหาเขาเลย แต่ถ้ามันเห็น มันจะตัดขาดเห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นอุปาทานที่ไปยึดมันถือมัน มันตัดขาด ขาด! มันอยู่ต่างหากจากกัน รูป รส กลิ่น เสียง ก็เป็นรูป รส กลิ่น เสียง จิตก็เป็นจิตเห็นใหม่

แล้วพออะไรมันเกิดขึ้นมา มันเห็นโทษหมดเลย นี่ไงกัลยาณปุณฺณ แล้วมันย้อนไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ธรรมารมณ์ที่เกิด อารมณ์เหมือนกัน อารมณ์โลกๆ สิ่งที่คุณจิตเข้าไป คุณจิต คุณจิต คุณจิต คุณจิต คุณจิต แต่ไม่เห็นจิตหรอก เพราะไม่เห็นอาการของจิต ถ้าผ่านอาการของจิตเข้าไปเห็นใหม่ พอผ่านจากอาการ ผ่านจากรูป รส กลิ่น เสียง ผ่านจากจันท์ ๕ เข้าไป มันก็เป็นตัวจิต แต่ขณะที่จะผ่าน ขณะที่ตั้งสติที่คุณจิตกันนี้ มันดูเข้าไปเพื่อไปถึงตัวจิต เพราะจิตมันสงบเข้าไปแล้ว มันเป็นหลักเป็นเกณฑ์แล้วเป็นสมาธิแล้ว มันย้อนไปดูอาการเห็นใหม่ ย้อนไปดูความคิด

จากเดิม ความคิดอันหนึ่งคือความคิดโดยโลก ความคิดโดยกิเลสเห็นใหม่ มันคิดแล้วมันมีอำนาจเหนือเรา มันปั่นหัวเราเล่น แล้วเราเอง เราก็ไปคู่ด้วยอารมณ์ของเรา มันก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น คูไป คูไป คูไป คูไป คูไป คุณจนเข้าใจความเห็นของมันเห็นใหม่ จนมันเข้าไปถึงตัวจิต พอเข้าไปถึงตัวจิต มันก็เห็นอย่างที่ว่านั้น

ที่มันไม่เข้ามาตรงนี้เพราะมัน ไปติดที่อาการของจิต พอมันเข้าไปถึงตัวจิตแล้ว มันก็เป็นอิสระในตัวของมัน สิ่งที่มันจะวิปัสสนา พอจิตตัวนี้มันมีเจ้าของแล้ว เราเป็นเจ้าของ เรามีกำลังของเรา แล้วย้อนกลับไปดูอาการไฉ

จากเดิมอาการมันเป็นโทษ แล้วพอจิตมันสงบเข้ามา อาการมันเป็นคุณ อาการมันเป็นอาวุธ อาการเป็นสนามการฝึกซ้อม อาการนั้นมันทำให้จิตเข้าไปเห็นอาการของจิต ถ้าจิตเห็นจิต แล้วจิตวิปัสสนา ถ้าเห็นจิตนะ จิตเศร้าหมอง จิตฟุ้งใส จิตทุกข์ จิตสุข นี่คือจิตเห็นจิต ถ้าจิตเห็นจิตแล้วมันวิปัสสนาไป นี่คือโลกุตตรปัญญา ปัญญาอันหนึ่งคือปัญญาที่เริ่มต้นเข้าไปนี่มันเป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาโลกียะ โลภียธรรมเพราะทำโดยมนุษย์ ทำโดยสามัญสำนึก ทำโดยกิเลส เพราะโดยธรรมชาติของจิตทุกดวงมีกิเลสหมด

แล้วเริ่มต้นปฏิบัติจากกิเลสเข้ามาก่อน ก็ต้องปฏิบัติจากกิเลสขึ้นมาก่อนเพราะมีศรัทธาความเชื่อ มีความพอใจ มีความเคารพศรัทธาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีความเคารพในครูบาอาจารย์ของเรา เราฟังธรรมของครูบาอาจารย์ของเราใช้ใหม่ แล้วเราก็พิจารณาของเราเข้าไป จนมันสงบเข้ามาเป็นตัวของมันเห็นใหม่ ตัวของมันคือตัวของเรา ตัวของมันคือตัวสัตว์โลก สัตว์ตัวใดก็แล้วแต่ที่มีกิเลสเห็นใหม่ พอเข้าไปสงบถึงตัวสัตว์โลก สัตว์โลกนั้นต้องแก้ไขตัวเอง การแก้ไขตัวเอง มันต้องให้เห็นอาการที่เกิดขึ้น จิตมันเป็นอิสระแล้ว จิตที่เป็นสมาธิแล้ว จิตที่ไม่มีกิเลส เป็นพุทธะแล้ว มันไปเห็นอาการ อาการอย่างนี้คือเห็นจิต เห็นจิตแล้วเราก็ใช้กำลังเห็นใหม่ ใช้วิปัสสนาแยกกันไป แยกกันไป รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รูปเป็นรูป รูปมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร รูปเกิดขึ้นมาจากอารมณ์ที่มันมีความรู้สึกมันถึงเป็นรูป ความคิดที่เป็นรูปขึ้นมา ก่อนที่มันจะเกิดขึ้นมามันเกิดจากอะไร เกิดจากสัญญาข้อมูล แล้วสังขารมันก็ปรุง ปรุงแล้วเกิดจากอะไร เกิดจากวิญญาณเป็นตัวเชื่อม เชื่อมให้ขั้น ๕ นี่เป็นอารมณ์ความรู้สึก มันก็เป็นรูปขึ้นมาเห็นใหม่

พอปัญญามันแทงเข้าไป มันก็ปล่อยแยก แยก แยก ชั้น ๕ เหมือนเกลียวเชือก เหมือนสิ่งที่เป็นภูเขาเห็นใหม่ ภูเขา ๕ ลูก รวมอยู่ด้วยกัน เหมือนเชือกเส้นใหญ่ที่เขาเอามากวันเป็นเชือกเส้นเดียวกัน เราไม่สามารถที่จะทำอะไรมันได้ เราก็แยกเกลียวเชือกออกเป็นรูป เวทนา สังขาร วิญญาณ เห็นใหม่ แยกออกไป พอเส้นมันเล็กลงแล้วกำลังเรามีมากพอขึ้นไป เราสามารถดึงให้มันขาดได้ ถ้าตัวเองมันขาด มันก็ปล่อยๆๆ นี่ไง นี่! โลกุตตรธรรม ธรรมอันหนึ่งเห็นเกิดจากโลกียธรรม เกิดจากตัวตนของเรา มันก็เป็นความเห็นของเรา ถ้าเป็นความเห็นของเรามันก็เป็นความเห็นของกิเลส

แล้วกิเลสก็สร้างว่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันเป็นธรรมของกิเลสนะ มันเป็นธรรมของโลก มันเป็นทางวิชาการ มันตรรกะ มันตรึกได้ทั้งหมดเลย แต่ถ้ามันพลิกเข้าไป ถ้าจิตมันสงบเข้าไปแล้วมันออกมาเห็นจิตอีกทีหนึ่ง ออกมาเห็นอาการ เพราะอะไร เพราะจิตที่ไม่มีกำลัง มันจะทำอะไร มันก็ไม่มีกำลัง มันก็เป็นจี๋ๆ กิเลสมันก็สร้างภาพขึ้นมา มันก็ปล่อยวางไปตามสภาวะแบบนั้น ถ้ามันสงบจนถึงที่สุดของมัน มันก็เป็นแค่ความสงบ เป็นแค่สมณะ เพราะอะไร เพราะมันไม่ใช่เป็นฝ่ายที่มันใช้กำลังเข้าไปพิจารณาชั้น ๕ มันเพียงแต่ว่า มันผ่านชั้น ๕ เข้าไปเป็นความสงบ

พอมันสงบเข้าไปจนอิมิตัวแล้ว เหมือนเราเข้าไปในบ้านแล้วเราก็ทำความสะอาดในบ้านของเรา แต่ก่อนที่เราจะเข้าบ้านของเราเห็นใหม่ เรายังอยู่นอกบ้านของเรา เราจะทำความสะอาดบ้านของเราได้ไหม ก็เรายอยู่นอกบ้าน เราจะเข้าบ้านของเรา เราต้องผ่านต้องเปิดประตูเข้าบ้าน เพราะความสกปรกมันอยู่ในบ้าน แต่ถ้าการเข้าบ้านกับคนที่อยู่ในบ้านนั้น แล้วทำความสะอาดจากในบ้านเห็นใหม่ การเข้าบ้านนั้นคือการดูจิต การดูจิตให้สงบเข้าไป ให้สงบเข้าไป

การดูแล้วเข้าไปดูเฉยๆ ไม่ได้ มันต้องเกิดปัญญาอีกชั้นหนึ่ง ดูจิตจนจิตนี้เข้าไปถึงตัวของจิต การจะเข้าบ้านนี้เข้าได้ยากมาก เพราะเข้าทางหน้าต่าง เข้าทางช่องลม เข้าทางรอยแตกรอยแยกเห็นใหม่ มันมีทางเข้าได้เยอะแยะไปหมดเลย เพราะคำว่าเยอะแยะ หมายถึงว่า จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน คนมีวาสนามากประตูมันจะเปิดโล่งให้เลยก็เข้าได้โดยสะดวกสบาย คนที่ไม่มีอำนาจวาสนานะ มันจะเข้าทางหน้าต่าง คนที่มีวาสนาน้อย มันจะเข้าทางรอยแตกรอยแยกของกำแพงบ้านเห็นใหม่

การเข้ามันก็แล้วแต่อานาจาสนา แล้วแต่ความเป็นไป โลกุตตรธรรมต้องเป็น
 อย่างนี้ โลกุตตรธรรมมันต้องเป็นไปตามจริตินิสัย เป็นตามอานาจาสนา เป็นการกระทำ
 มา ทำอย่างนี้แล้ว เข้าไปถึงในบ้านแล้ว เราไปพื้นตัวอยู่ในบ้านเพราะเข้ามาได้ อยู่ในบ้าน
 ก็คือเข้าไปถึงตัวจิตได้ พอถึงตัวจิตได้ เพราะอะไร เพราะตอนเราอยู่นอกบ้าน เราจะ
 จินตนาการว่าในบ้านนั้นมีอะไรบ้าง ความเป็นไปของในบ้านจะมีโต๊ะ เก้าอี้ จะมีเชฟอยู่ที่ไหน เราจะไม่รู้เรื่องหรอก แต่พอเราเข้าไปแล้ว เราก็ไปสำรวจใจ

นี่ก็เหมือนกันเข้าพอไปถึงตัวจิต แล้วจิตมีกำลังขึ้นมา มันรู้วิธีการแก้ไขใจ แล้ว
 มันออกมา แล้วบ้านคืออะไร บ้านก็คือรูปของจิตนี่ไง ตัวรูปนี่ไง ตัวรูปแล้วตัวจิตมันอยู่
 ไหน มันก็ย้อนเข้ามา มันก็ออกมาทำลายกันเห็นใหม่ นี่คือการวิปัสสนานะ มันมีสมณะ
 กับวิปัสสนา ถ้าพูดถึงในการประพฤติปฏิบัติ ในวิปัสสนานั้นมันก็มีสมณะ เห็นใหม่ ใน
 รูป ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันเป็นทั้งคำบริกรรมก็ได้ คำบริกรรมคือสมณะ มันเป็นทั้ง
 สมณะก็ได้หรือมันจะเป็นวิปัสสนาก็ได้

จิตก็เหมือนกัน เป็นสมณะก็ได้ เป็นวิปัสสนาก็ได้ แล้วแต่วิธีการ แล้วแต่อุบายที่
 เราจะพลิกแพลง ที่เราจะแก้ไข ที่เราจะทำของเราไป จะบอกว่าอย่างนี้เป็นสมณะทั้งหมด
 อย่างนี้เป็นวิปัสสนาทั้งหมดไม่ได้ เพราะในวิปัสสนาถ้าไม่มีสมณะไม่มีสมาธิ มันจะ
 วิปัสสนาไปไม่ได้ นี่ไง แต่ถ้าทางวิชาการมันแยกเด็ดขาด แยกแบบวิทยาศาสตร์ว่าต้อง
 เป็นอย่างนั้น อย่างนั้น อย่างนั้น แล้วก็ทำผิด ผิด ผิด ผิด ผิด ก็เลยผิดกันอยู่นั้น ใจ ก็เลยทำ
 กันไม่ได้ใจ

แต่ถ้าเป็นโลกุตตรธรรม ในอาหารมันมีส่วนผสม รสชาติมันกลมกล่อม ในแกง
 ในสิ่งต่างๆ เห็นใหม่ เขาทำมาเป็นอาหารสำเร็จรูป กินอร่อยมากเลย แล้วเกลือมันอยู่
 ไหนล่ะ ความเค็มมันจะแยกออกไปได้อย่างไร แล้วรสขมรสขื่นมันอยู่ที่ไหน มันเป็น
 อาหาร มันสำเร็จแล้วใช้ใหม่ ในความรู้สึกของอารมณ์มันก็มี จะแยกออกมาอย่างไรก็ได้

แต่ในการปฏิบัติในภาคปฏิบัติ มันจะเป็นอย่างนี้ เพียงแต่ทางวิชาการ คุณติ คุณอย่าง
 ว่า อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณังเห็นใหม่ เป็นปัจจยาการ แต่เวลา
 มันเข้าไปถึงอวิชามันเป็นอย่างนั้นใหม่ มันเป็นไปโดยพุทธวิสัยเพราะเป็นวิสัยขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงเห็นความเร็วของจิตที่มันเป็นปัจจยาการ ที่มันสืบต่อกัน
 ได้ขนาดนั้น แต่ถ้าเป็นสาวกะ สาวกวิสัยนะ มันจะเห็นอย่างนั้นใหม่ มันไปเห็นตัวจิต

ปัจจัยการที่เป็นจิตคือจิต อวิชชาคืออวิชชา แล้วมันเกิดอย่างไร คนเห็นจริงกับคนเห็นโดยพร้าที่ปาก พร้าไปตามทางวิชาการ พร้าไปเลย นี่คือ โลกียธรรมไง

จะบอกว่า สิ่งที่เป็นไปนะ ถ้าเรากอดยึดทางตำรา ทางความเห็น กิเลสมันจะหลอก แต่ถ้ามันปฏิบัติไปแล้ว ปล่อยให้มันเป็นไปตามความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริง คนเรานิสัย อารมณ์ ทัศนคติแตกต่างกัน อารมณ์ทัศนคติของคนมันไม่เท่ากัน ไม่เหมือนกัน สิ่งที่มีอารมณ์ทัศนคติไม่เท่ากันไม่เหมือนกัน แต่เราทำไปเห็นใหม่ คุณสิ บนถนนสายหนึ่ง เราเข้ากรุงเทพฯ คนไปทำธุรกิจก็มี คนไปพักผ่อนไปเล่นก็มี คนไปทำทุจริตก็มี สิ่งนั้นมันเป็นไปทั้งนั้น

ทางวิชาการก็เหมือนกัน ถ้าเราคิดโดยกิเลสเห็นใหม่ ก็จะเป็นสภาวะแบบนั้น ถ้าเราคิดโดยธรรม ธรรมจึงเข้ามาที่ความรู้สึก แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถึงมันจะทุกข์ มันจะยาก น่าเห็นใจมาก ทุกข์ยากอย่างนี้ ก็ทุกข์ยากเพื่อจะพ้นจากทุกข์ แต่ถ้ามันยังเกิดขึ้นตายอยู่ มันเป็นทุกข์เพื่อทุกข์ ทุกข์เพื่อทุกข์ มันไม่มีจบมีสิ้น ถ้าเราจะจบจะสิ้นนะ ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ ท่านทำของท่านมา ท่านต้องทุ่มเท เพราะท่านทุ่มเททั้ง ๑๐๐% กิเลสมันจึงสอดแทรกเข้ามาไม่ได้

แต่ถ้าเราไม่กล้าทุ่มเทเห็นใหม่ เพื่อไฉน เพื่อไฉน เห็นใหม่ กิเลสมันจะออกอย่างนี้ ถ้าเราทุ่มเทของเรา ความทุ่มเทคือความเพียรชอบ มันต้องมีความเพียร ความอดุทธาหะของเราต้องเกิด ถ้าความเพียรความอดุทธาหะของเราเกิดเห็นใหม่ มันเป็นความรู้สึก มันเป็นอาการของใจ ก้าวเดินไปในทางจกรรมเห็นใหม่ นั่งสมาธิภาวนา ก้าวเดินไป สิ่งที่เกิดขึ้นเคลื่อนไหวอยู่นี้เป็น การเคลื่อนไหวเพื่อสงบนิ่ง ฟังสิ เดินจกรรมอยู่จะสงบได้ไง

มันสงบแน่นอน แล้วปัญญาเราเกิดได้ด้วย ขณะเดินจกรรมอยู่ มันเป็นอิริยาบถ ๔ ให้ความซบเคลื่อนมันเคลื่อนไป แต่ในหัวใจมันหมุนนะ คุณครูบาอาจารย์เราท่านว่า ขณะที่ฉันอาหารอยู่ เคี้ยวอาหารอยู่เห็นใหม่ ขณะที่เคี้ยวอาหารอยู่กลิ่นอาหารอยู่ ความรู้สึกมันก็หมุน ปัญญาหมุนอยู่ข้างใน เวลาวิปัสสนาที่มันหมุนไปแล้ว ขณะที่มันเป็นน้ำป่า ขณะที่จิตมันก้าวเดิน ขณะที่ปัญญามันทำงานเต็มที่ ธรรมอันนี้เกิดจากภายใน ขณะที่กินอาหารอยู่ ขณะที่เราเคลื่อนไหวอยู่เห็นใหม่ มันยังทำของมันได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันเคลื่อนไหวอยู่ มันจะทำอะไรอยู่ จะเดินจนฝ่าเท้าแตก จะเดินจนขนาดไหน มันก็ต้องทุ้มเท ถ้าทุ้มเทอย่างนั้นบีบ กิเลสมันไม่มีทางต่อรอง มันไม่มีข้อต่อรอง มันไม่มีช่องออก เราต้องปิดหมดไม่ให้มันมีข้อต่อรองกับเราเลย แล้วเราทำ เราบังคับ บังคับการกระทำของเรา ความเพียรอย่างนี้ ต้องตั้งอย่างนี้ แล้วทำเต็มที่ของเราไป ผลมันจะเกิดขึ้นมาจากความตั้งใจของเรา เรามีความตั้งใจ เรามีความมุ่งมั่น เรามีความศรัทธา มีความเชื่อ มีความเข้มแข็งเห็นใหม่

ถ้าเราเข้มแข็งอย่างนี้ กิเลสมันก็ไม่มีข้อต่อรอง ถ้าเราอ่อนแอ เราเปิดช่อง กิเลสมันจะต่อรอง มันจะเอาสิ่งต่างๆ มาต่อรองเรา แล้วเราก็จะตามมันไปเห็นใหม่ ถึงบอกว่า ถ้าเรามีครูบาอาจารย์เป็นที่ยึดมั่น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก ครูบาอาจารย์คือพระสงฆ์ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นพระโดยสมมุติอยู่แล้ว ถ้าเราฝึกขึ้นมา เราจะเป็นอริยสงฆ์จากภายใน ใครจะรู้หรือไม่รู้ นี่มันเรื่องของเขา แต่เราเป็นอกาลิโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาอุทธรณ

แล้วสิ่งที่รู้นี้ มันเป็นอริยสังขันธ์เดียวกัน ครูบาอาจารย์นี้จะสามารถรู้ได้ แล้วเราจะทำอย่างไร ก้าวเดินอย่างไรต่อขึ้นไปเห็นใหม่ เป็นบุคคล ๘ จำพวก มรรค ๔ ผล ๔ ก้าวเดินขึ้นไป ถ้าก้าวเดินขึ้นไป ให้มันเป็นจริงของเราขึ้นมา โลกุตตรธรรมคือธรรมที่ฝังอยู่ที่ดวงใจ ฝังอยู่ที่ความรู้สึก ขนาดเป็นโลกุตตรธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจารึกมาในพระไตรปิฎก มันก็ยังเป็นโลกียธรรมของผู้อ่านผู้ค้นคว้าเลย

แต่ขณะที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจารึกมาเป็นสมมุติบัญญัติ ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติแล้ว ถ้าใจเราเป็นโลกุตตรธรรม แล้วไปค้นคว้านะ จะถูกต้องชัดเจน แล้วไม่มีความลังเลสงสัยเลย เพราะมันออกมาจากใจของผู้รู้จริงๆ ใจ ถ้าออกมาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าออกมาจากใจของพระสารีบุตรเห็นใหม่ เวลาพระสารีบุตรเทศนาว่าการ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าเราเทศน์เราก็เทศน์อย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับรองพระสารีบุตรมาก ในพระไตรปิฎกนะ ให้พระสารีบุตรเทศนาว่าการ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารับประกันว่า ถ้าเราเทศน์เราก็เทศน์อย่างนี้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าใจรู้จริงเห็นใหม่ พอเรามาฟังเทศน์มันก็เหมือนกันใจ แต่เพราะเรามันมีกิเลสใจ เรามันมีกิเลส มันมีความเห็น มันมีการตีความอยู่ในใจของเรา มันเลย

เป็นโทษกับเรา แล้วเราก็ไม่รู้ตัวว่าเป็นโทษ เรากลับไปยึดอีก มันเลยเป็นโทษสองชั้น สามชั้น แล้วเวลายึดแล้วก็มาสร้างกันนะว่า “ภาวนาไม่ได้ ถ้ามีความอยากภาวนาไม่ได้ ต้องทำให้ใจสะอาดก่อน แล้วค่อยมาภาวนา ต้องไม่มีความอยากอะไรกันเลย”

มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ คนมีกิเลสที่มันจะไม่มีความอยากเลยนี้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นไปไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเราเกิดมา เรามีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ถึงจะกดขนาดไหน มันก็อยู่ในจิตใต้สำนึก มันอยู่ที่ตัวจิตเลย แล้วจะไม่ให้มันมีความรู้สึกอย่างนี้ มันเป็นไปไม่ได้ เพียงแต่กดมันไว้ หรือไม่ให้มันแสดงตัวออกมา ถ้าจะให้มันเป็นปัญญาออกมา ให้มันเป็นข้อเท็จจริงออกมา ออกมาอย่างนี้ก่อนเห็นไหม เราถึงต้องทำความสงบของใจ เพราะความสงบของใจ ถ้ามันมีกิเลสอยู่ใจจะสงบไม่ได้

ความฟุ้งซ่านเกิดจากแรงยุ เกิดจากความไม่รู้จริง แล้วถ้ามันสงบขึ้นมา เกิดความสงบขึ้นมา จิตมันว่าง ! นี่ไง มันไม่มีความอยากใจ ถ้ามีความอยากเห็นไหม คูตี เวลาเราใช้ปัญญาขึ้นมาแล้ว เราใช้ปัญญาของเราขึ้นมา เราออกไป ถ้ามันมีตัณหาขึ้นมา มันซ่อนขึ้นมา มันยังทำให้เราลงสมาธิไม่ได้เลย ทำให้เราเกิดปัญญาไม่ได้เลย ถ้ามันมีตัวเร้า มันมีกิเลสเร้า ในการกระทำของเรามันจะไม่สะดวกสบาย ถ้าไม่มีตัวเร้าเห็นไหม เราทำความสงบเข้ามา พอจิตมันสงบเข้ามา นั่นล่ะไม่มีตัวอยาก ตัวอยากดับลง จิตถึงเป็นสมาธิ

ตัวอยากนี้ ตัวอยากคือตัวกิเลส แล้วสงบลง มันเป็นสมาธิชั่วคราวเห็นไหมที่ว่าสมาธิที่มันลึกๆ ขึ้นมา มันจะปล่อยกายได้เลยเห็นไหม มันปล่อยกายโดยกำปั้นทุบดิน ไม่ได้ปล่อยด้วยมรรค แต่ขณะที่ใช้ปัญญาไป มันจะปล่อยด้วยมรรค พอปล่อยด้วยมรรค เราต้องฝึกฝนไง นี่ขั้นของสมาธิก็ทำสมาธิไป ทำให้สงบเข้ามา แล้วขั้นของปัญญา ศีลสมาธิ ปัญญา ขั้นของปัญญา ปัญญาที่เป็นโลกุตตรปัญญาเห็นไหม มันจะออกไป แยกแยะ ขั้นของปัญญามันเปิดกว้างตามจรตนิสัย ถึงพิจารณากายเหมือนกัน แต่มันก็ใช้อุบายวิธีการต่างๆ กันไป

พิจารณาจิต พิจารณาธรรมมันก็ใช้วิธีการต่างๆ กันไป ต่างเพราะมันตรงกับจรตนิสัย คูตี คูอย่างเครื่องมือเห็นไหม เครื่องมืออย่างหยาบ เครื่องมืออย่างละเอียด เขาใช้งานต่างกันไป จรตนิสัยก็ต่างๆ กันไป ต้องให้เป็นตามข้อเท็จจริง ให้ตามเป็นจริง เราใช้เครื่องมือละเอียดแต่เราจะไปทำงานอย่างหยาบๆ คูตี ต้นไม้เอาลงมายังไม่ได้ จะเอา

ไปส เป็นไปไม่ได้หรอก เขาต้องเรื้อย เขาต้องเปิดปีก เขาต้องทำอะไรมาก่อน แล้วมันถึงจะเป็นไม้ให้เราใช้กบสได้

นี่มันเป็นข้อเท็จจริง การปฏิบัติตามข้อเท็จจริง โลกุตตรธรรมจะเป็นความจริงของใจดวงนั้น ถึงจะให้เชื่อมั่นในความรู้สึกรู้สึก ให้เชื่อมั่นในการปฏิบัติ ให้เชื่อมั่นแล้วทำของเราไป เราจะประสบความสำเร็จ เอวัง